

Kohti digitalisaatiota - Itä-Uudenmaan tilitoimistojen valmiudet digitaaliseen taloushallintoon

Elena Jonsson

Tekijä(t) Jonsson Elena	
Koulutusohjelma Liiketalous	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Kohti digitalisaatiota - Itä-Uusmaalaisten tilitoimistojen valmiudet digitaaliseen taloushallintoon	Sivu- ja liitesivumäärä 40 + 6
<p>Digitaalinen taloushallinto on tehnyt tuloaan Suomen tilitoimistoihin jo vuosikymmenten ajan. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, kuinka paljon digitaalista taloushallintoa käytetään ja ollaan valmiita käyttämään Itä-Uudenmaan tilitoimistoissa.</p> <p>Teoriaosuudessa käsitellään keskeisimmät termit; mitä digitaalinen taloushallinto on, mitä se pitää sisällään ja mitä eroa on digitaalisen ja sähköisen taloushallinnon välillä. Tässä tutkimuksessa selvitetään, mitä tarkoitetaan tilitoimistojen valmiudella; millainen nykytilanne taloushallinnon digitalisoitumisella on ja millaiset valmiudet tilitoimistoilla siihen nähdään on.</p> <p>Opinnäytetyön empiirisessä osiossa tutkitaan, millaisia valmiuksia tilitoimistoilla on digitaalisen taloushallinnon suhteen. Tutkimuksessa oletetaan, että digitaalinen taloushallinto on vasta rantautumassa Itä-Uudenmaan tilitoimistoihin ja siten kaikki eivät vielä halua muuttaa kaikkia taloushallinnon prosesseja paperittomaan muotoon.</p> <p>Tutkimus suoritettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena Itä-Uudenmaan tilitoimistoille. Verkkopohjainen kyselylomake lähetettiin henkilökohtaisena linkkinä tilitoimistojen julkisesti ilmoitettuihin sähköpostiosoitteisiin kahden viikon aikana keväällä 2018. 124 tilitoimistosta kyselyyn vastasi 17 taloushallinnon asiantuntijaa, eli vastausprosentiksi tuli 14 %. Kyselylomakkeessa oli pääsääntöisesti monivalintakysymyksiä ja Likertin asteikkoja lomakkeen nopeamman ja sujuvamman täyttämisen vuoksi.</p> <p>Vastausprosentti jäi otannan ja siten yleistämisen kannalta liian pieneksi, mutta tutkimuksen tuloksista ilmeni, että suurimmalla osalla vastanneista olisi tarpeeksi osaamista, mahdollisuuksia tai halua käyttää digitaalista taloushallintoa. He tosin ovat vasta harkitsemassa sen käyttöönottoa ja ovat siirtymässä siihen pikkuhiljaa. Suurin osa tilitoimistoista käyttää nykyään sähköistä taloushallintoa eli digitaalisen taloushallinnon esiasetusta. He tosin ovat tyytyväisiä nykyiseen tilaansa, ja kehitystä tapahtuu siksi hitaasti. Mahdolliset ulkopuoliset syyt, mitkä hidastavat tilitoimistojen digitalisoitumista, ovat asiakkaiden tottumattomuus digitaalisuuteen, ajan puute ja kustannuskysymykset.</p>	
Asiasanat Digitaalinen taloushallinto, sähköinen taloushallinto, tilitoimisto	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Mikä on digitaalinen taloushallinto?	3
2.1	Digitaalisen taloushallinnon ympäristö	4
2.2	Järjestelmät	4
2.3	Digitaalisen taloushallinnon prosessit.....	5
2.4	Verkkolaskutus.....	5
2.4.1	Ostolaskuprosessi.....	6
2.4.2	Myyntilaskuprosessi	6
2.4.3	Matka- ja kululaskuprosessi	6
2.4.4	Maksuliikenne ja kassanhallinta	7
2.4.5	Käyttöomaisuuskirjanpito	7
2.4.6	Palkkakirjanpito.....	8
2.4.7	Pääkirjanpito.....	8
2.4.8	Raportointiprosessi	9
2.4.9	Arkistointi	9
2.4.10	Kontrollit.....	9
3	Digitaalisen taloushallinnon nykytilanne	9
3.1	Digimurros tilitoimistoissa.....	10
3.2	Digitaalisen taloushallinnon hyödyt asiakkaille	11
3.2.1	Osaaminen ja koulutus.....	11
3.3	Luottamuksen kautta automaation hyötyihin	12
3.4	Tulevaisuudennäkymät tekoälylle ja robotiikalle	13
3.5	Digitaalinen taloushallinto ekologisena ratkaisuna	13
4	Empiirinen tutkimus ja sen toteutuksen suunnitelma	13
4.1	Tutkimusote ja -menetelmä ja niiden valinta.....	14
4.2	Kyselylomakkeen suunnittelu	14
4.3	Perusjoukko	15
4.4	Otanta, otos, kato ja näyte	15
4.4.1	Kadon käsittely.....	15
5	Kyselytutkimuksen tulokset ja niiden analysointi.....	16
5.1	Taustatietoa kyselyyn vastanneista.....	17
5.1.1	Tilitoimistojen sijainti ja koko	17
5.2	Kyselyn tulosten analysointi	17
5.2.1	Kuinka moni on digitalisoinut taloushallinnon kokonaan paperittomaksi? ..	17
5.2.2	Millaiset valmiudet tilitoimistoilla on digitaaliseen taloushallintoon?	18
5.2.3	Miten raportointi asiakkaille tapahtuu?	19
5.2.4	Kokemuksia paperittomasta, digitaalisesta taloushallinnosta	19

5.2.5	Miksi jotkut tilitoimistot eivät ole siirtyneet paperittomaan, digitaaliseen taloushallintoon?	20
5.2.6	Esteitä tai hidasteita taloushallinnon digitalisaation kehittämiseksi	22
5.2.7	Kuinka monta käyttöjärjestelmää tilitoimistoilla on?	23
5.2.8	Taloushallinnon prosessit, jotka ovat vain osittain sähköistetty (paperia käytetään joissain työvaiheissa)	24
5.2.9	Digitalisoidut taloushallinnon prosessit (paperia ei käytetä ollenkaan).....	25
5.2.10	Tilitoimistojen suhtautuminen digitaaliseen taloushallintoon	26
5.2.11	Aikomukset kehittää taloushallintoa digitaalisemmaksi tulevaisuudessa ..	27
5.2.12	Mitä prosesseja tilitoimisto sähköistäisi tai digitalisoisi enemmän?	28
5.2.13	Mistä syistä tilitoimistot harkitsisivat taloushallinnon digitalisoimista kokonaan pois paperin käytöstä?	29
5.2.14	Mistä syistä tilitoimistot eivät aio digitalisoida taloushallintoa kokonaan pois paperin käytöstä?.....	30
5.2.15	Miten tilitoimistot suhtautuvat tekoälyyn ja robotiikkaan taloushallinnon tulevaisuutena?	31
5.2.16	Miten hyvin tilitoimistot tuntevat tekoälyn ja robotiikan ja mitä he suunnittelevat niiden suhteen?	32
5.3	Tutkimusongelmaan vastaaminen	33
6	Tutkimustulosten luotettavuuden arviointi	34
6.1	Reliabiliteetti ja validiteetti	34
7	Pohdinta	35
7.1	Jatkotutkimusehdotukset.....	38
7.2	Oman oppimisen arviointi.....	38
Lähteet	.....	40
Liite 1.	Kyselylomakkeen saateviesti	43
Liite 2.	Webropol-kyselylomake	44
Liite 3	Kyselylomakkeen muistutusviesti.....	47
Liite 4.	Kyselylomakkeen avoimien kysymysten vastaukset.....	48

1 Johdanto

Taloushallinnon ala on kehittynyt kohti digitalisaatiota viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomen tilitoimistoissa, ja tämä on tiennyt suurta muutosprosessia taloushallinnon ammattilaisille. Tämän johdosta osa heistä on pitänyt digitalisaatiota tai pelkästään osan kirjanpito toimintojen sähköistymistä vaikeana ja uutena kynnyksenä, kun taas osa pitää prosessien suorittamista tietokoneella myönteisenä muutoksena ja tehokkaana keinona hitaan paperityön sijaan. Pääkaupunkiseudulla suuri osa tilitoimistoista on valmistautunut ja ottanut digitaalisen taloushallinnon käyttöön, mutta Itä-Uudenmaan tilitoimistojen valmiudet ja asenteet digitaalista taloushallintoa kohtaan herättävät vielä kysymyksiä.

Tässä opinnäytetyössä selvitän yleisesti, kuinka paljon digitaalinen taloushallinto on laajentunut Itä-Uudenmaan alueelle eli pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Toimeksiantajaa ei varsinaisesti ole, vaan tutkimus tehdään periaatteessa yhteistyössä oppilaitokseni kanssa tietoisuuden kartoittamiseksi. Opinnäytetyön tavoitteena on luoda yleishyödyllinen tutkimus Itä-uusmaalaisten tilitoimistojen valmiuksista taloushallinnon digitalisoimiseen; kuinka paljon he sitä käyttävät ja miten paljon he käyttävät sitä tulevaisuudessa. Tutkimus selvittää, miten hyvin he tuntevat digitaalisen taloushallinnon ja miksi vielä paperillisen taloushallinnon omaavien tilitoimistojen valmiudet ovat sellaiset kuin ne ovat tänä päivänä. Opinnäytetyö antaa yleiskuvan Itä-uusmaalaisten tilitoimistojen valmiudesta taloushallinnon digitalisoimiseen sekä se antaa myös oppilaitokselle informaatiota tulevaisuuden taloushallinnon osaamisvaatimuksista.

Tutkimukseni viitekehystenä eli teoriana kerron, mikä digitaalinen taloushallinto on ja mitä se pitää sisällään. Sivuaiheena kerron, mitä eroa tai yhtäläisyyksiä on digitaalisella taloushallinnolla tai sähköisellä taloushallinnolla. Jotkut eri termit on saatettu yhdistää digitaaliseen taloushallintoon, kuten automatisoitu taloushallinto, automaattinen taloushallinto, paperiton kirjanpito ja taloushallinnon robotiikka. Teorian kautta selvitän paikallisilta tilitoimistoilta, kuinka ajan tasalla he ovat ja miten tietoisia he ovat digitaalisesta taloushallinnosta, jota pidetään kaikkein modernimpana terminä tässä opinnäytetyössä.

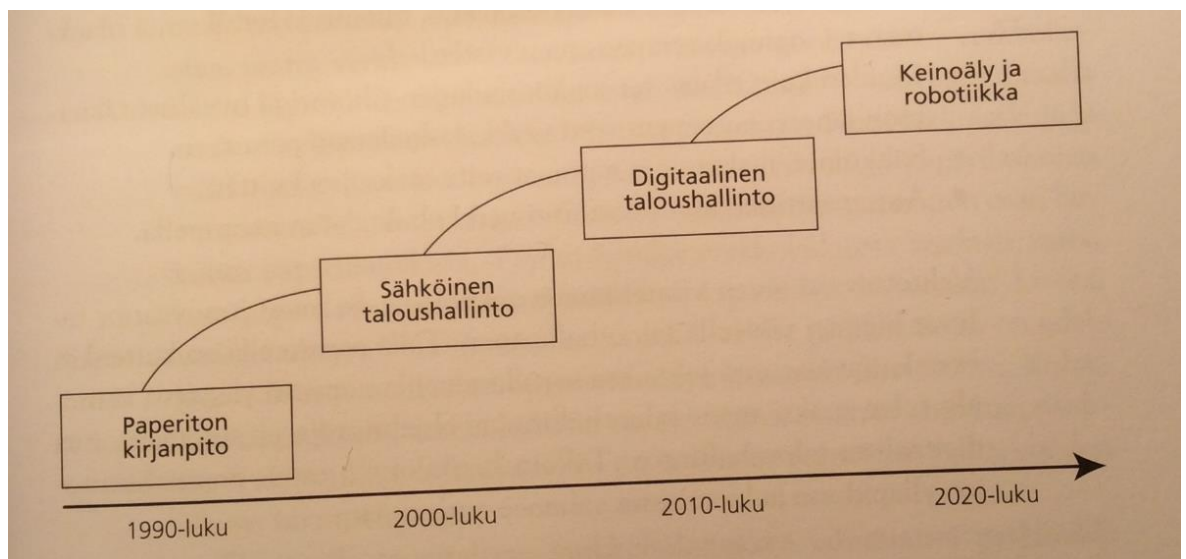
Oletan, että digitalisaatio on vasta rantautunut Itä-Uudellemaalle, eli Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Pukkilan, Sipoon ja Porvoon alueelle. Tarkoitus olisi kartoittaa tilitoimistojen digitalisoinnin taso eli selvittää, millainen tilanne Itä-Uusimaan tilitoimistoilla on; mikä toimisto on ottanut digitaalisen taloushallinnon kokonaan käyttöön, vai mitkä toiminnot on sähköistetty ja mitkä toiminnot menettelevät yhä perinteisellä, paperillisella taloushallinnolla. Opinnäytetyössä näkökulmani on Itä-Uudenmaan tilitoimistoissa työskentelevien taloushallinnon ammattilaisten näkökulma.

Pääongelma on saada selville, että millaiset valmiudet Itä-uudenmaan tilitoimistoilla on taloushallinnon digitalisoimiseen. Alaongelmina ovat seuraavasti; millä tasolla tilitoimistot ovat digitalisaation kannalta, mitkä ovat valmiudet digitalisaatiossa ja mitkä ovat suunnitelmat digitalisaation suhteen.

Opinnäytetyö käsittelee aihetta kvantitatiivisena tutkimuksena ja tiedonkeruumenetelmänä on kvantitatiivinen, portaikollinen kyselytutkimus. Tilitoimistoille on tarkoitus lähettää Internet-linkin Webropol-lomakekyselyn avulla. Vastauksista riippuen vastaajat kertovat miten he suhtautuvat digitalisaatioon, ja miten valmiita he ovat ottamaan digitaalisen taloushallinnon käyttöön. Tulevaisuutta ajatellen heiltä kysytään lopuksi, suunnittelevatko he sen käyttöön ottamista. Jos he aikovat automatisoida taloushallintoaan, niin mihin toimintoihin he sitä suunnittelisivat. Jos he eivät suunnittele automaatiota, he kertovat mahdolliset perustelut päätöksilleen. Kyselylomakkeessa käytetään muun muassa Likert-asteikkoa, monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä. Kun kaikki tilitoimistot ovat vastanneet tai kyselyaika on päättynyt, tulokset analysoidaan heti.

2 Mikä on digitaalinen taloushallinto?

Digitaaliselle taloushallinnolle on luotu paljon erilaisia määritelmiä, ja siksi termille on ollut vaikea löytää vakiintunutta yhdenmukaista määritelmää alan artikkeleista ja kirjallisuudesta. Usein digitaalinen taloushallinto ja sähköinen taloushallinto yhdistetään keskenään samaksi termiksi, mutta näin ei asia kuitenkaan ole. Digitaalinen taloushallinto tunnetaan nykyään kaikkein modernimpana ja kehittyneempänä määritelmänä verrattuna sähköiseen taloushallintoon. Digitaalista taloushallintoa voi kutsua myös integroiduksi tai automaattiseksi taloushallinnoksi. Muu samankaltainen, mutta silti erilainen ja eri tason taloushallinnon termi on taloushallinnon prosesseihin liittyvä automatisoitu taloushallinto. 1990-luvulla tullut paperiton kirjanpito tai paperiton toimisto on eri asia kuin digitaalinen kirjanpito, ja ne tarkoittavat kirjanpidon lakisääteisten tositteiden esitystapaa sähköisessä muodossa. Taloushallinnon robotiikka ja keinoäly määritelminä alkavat jo nyt olla seuraavia kehittyneempiä asteita digitaaliselle taloushallinnolle, mutta itse termi tulee yleistymään vakituiseemmaksi vuonna 2020 (Lahti ja Salminen, 27). Kuvassa 1 näytetään sähköisen taloushallinnon kehitys Suomessa.

Kuva 1. Sähköisen taloushallinnon kehitys Suomessa.

Sähköinen taloushallinto tunnetaan digitaalisen taloushallinnon esiasteena (Lahti & Salminen, 24). Sähköinen taloushallinto tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että yrityksen taloushallintoon liittyvät tehtävät hoidetaan sähköisesti yhdessä järjestelmässä. (Magiccloud 2018.) Periaatteessa tiedot kirjataan järjestelmään vain kerran, kirjanpitoon päivittyvä eheä kirjausketju ja manuaaliset prosessit automatisoidaan. (Emce 2018.) Osa kirjanpidon tositteista tulee edelleen paperisina. Esimerkiksi, kun lasku saapuu paperisena, mutta se skannataan järjestelmään, puhutaan sähköisestä taloushallinnosta.

Digitaalinen taloushallinto tarkoittaa taloushallinnon kaikkien tietovirtojen ja käsittelyvaiheiden automatisointia ja käsittelyä digitaalisessa muodossa. Toisin sanoen kaikki toiminnot digitaalisessa taloushallinnossa on automatisoitu kokonaan, ja kaikki aineisto, kuten kirjanpidon tositteet, liikkuvat sähköisessä muodossa kaikissa vaiheissa taloushallinnon järjestelmässä. Myös kaikki kirjanpidon ja sen osaprosessien tapahtumat käsitellään ja ne syntyvät mahdollisimman automaattisesti ilman paperia. Tiedonsiirto on sähköistä järjestelmien ja osapuolten välillä. (Lahti & Salminen 2014, 26.) Tavoitteena on tuottaa valmiita kirjanpitoaineistoa ja samanaikaisesti automatisoida rutiininomaisia kirjanpitovaiheita (Emce 2018.)

2.1 Digitaalisen taloushallinnon ympäristö

Kaikkea kirjanpitomateriaalia, tietovirtoja ja prosessivaiheita täytyy tarkastella myös yrityksen ja sidosryhmärajojen yli: kun yritykset ja organisaatiot tavoittelevat täydellistä digitaalisuutta, kaikki taloushallinnon tietovirrat on hoidettava sähköisesti sidosryhmien eli toimittajien, asiakkaiden, viranomaisten, henkilöstön, rahoittajien, omistajien, pankkien, mahdollisten kumppanien, johdon ja alihankkijoiden kanssa. Digitaalinen taloushallinto integroituu tiiviisti yrityksen reaali prosesseihin, jolloin jossain järjestelmässä digitaalisessa muodossa jo valmiiksi olevaa tietoa ei tarvitse käsitellä useaan kertaan manuaalisesti (Lahti & Salminen 2014, 24). Edellä mainitut sidosryhmät ovat yhteyksissä yrityksen prosesseihin, kuten pääkirjanpitoon, käyttöomaisuuteen, laskutukseen, myyntireskontraan, maksuliikenteeseen, ostoreskontraan, ostoihin, varastonhallintaan, tuotantoon, matkalaskuihin ja palkkahallintoon (Lahti & Salminen 2014, 25).

2.2 Järjestelmät

Tilitoimistot pystyvät tarjoamaan erilaisia taloushallinnon järjestelmä- ja palveluvalintoja yrityksille ja muille organisaatioille. ERP-järjestelmät, suomeksi toiminnanohjausjärjestelmät kattavat parhaimmillaan täydet toiminnallisuudet erityisesti taloushallintoon. ERP-järjestelmiin pystytään integroimaan muita taloushallinnon erillisovelluksia, esimerkiksi raportoinnin ja palkkahallinnon osasovellukset. Tilitoimisto voi myös markkinoida palvelu- ja valmisohjelmistoja, jotka ovat prosessikohtaisia erillISRatkaisuja taloushallintoprosesseihin. Kuten edellä mainittiin, digitaalinen taloushallinto on yhtä kuin integroitu taloushallinto. Tällä tarkoitetaan sitä, että parhaimmillaan integroidut tietojärjestelmät kattavat yrityksen kaikki toiminnot ja suurin osa kirjanpidon kirjauksista saadaan integraation kautta (Lahti & Salminen 2014, 42). Jos IT-toimintoja ja laitteiden huoltoa on tarkoitus ulkoistaa yrityksissä, käyttöpalvelut ovat usein ratkaisu suurissa yrityksissä. Myös pilvipalvelut ovat yle-

siä IT- ja tietotekniikkapalveluita. Ne sopivat hyvin taloushallintosovelluksiin ja käyttö yleisyy nopeasti varsinkin osana kokonaisprosessipalveluita ja ulkoistuksia (Lahti & Salminen 2014, 47).

2.3 Digitaalisen taloushallinnon prosessit

Käytännössä digitaalinen taloushallinto on prosessi, joka koostuu ihmisen tekemisistä, töiden organisoinnista, tietojärjestelmistä ja teknologioista sekä suoraviivaisista toimintaketjuista, joissa automatisoinnin tavoitteena on poistaa turhat ja päällekkäiset käsittelyvaiheet digitaalisessa muodossa olevan taloushallintomateriaalin käsittelystä. Jos alan kirjallisuudessa törmätään taloushallinnon sähköistämiseen, se tarkoittaa yrityksen taloushallinnon tehostamista hyödyntämällä tietotekniikkaa ja sovelluksia, internetiä, integrointia, itsepalvelua sekä erilaisia sähköisiä palveluja. Tiivistetysti digitaalisessa taloushallinnossa kaikki kirjanpito- ja taloushallintomateriaali käsitellään sähköisesti, tositteet ovat konekielisiä, ja taloushallinnon transaktioiden prosessointi ja raportointi on automatisoitu. Tietoa siirretään sähköisessä muodossa eri osapuolien, järjestelmien ja osaprosessien välillä, ja tietoa käsitellään sähköisesti yrityksen sisällä ja eri sovellusten välillä. Tietoon pääsee helposti käsiiksi sähköisesti, ja arkistointikin on sähköisessä muodossa. Eri järjestelmät on integroitu prosesseihin yli sidosryhmärajojen, kuten mainittiin edellisellä luvulla (Lahti & Salminen 2014, 26).

2.4 Verkkolaskutus

Suomi on verkkolaskutuksen kärkimaita. Niitä käytetään laajasti, sillä digitaalisessa taloushallinnossa verkkolaskut ovat tärkeä osa monessa taloushallinnon prosessissa. Syy tähän on se, että valtionhallinto, julkishallinto ja useat eri yritykset vaativat verkkolaskua yhteistyökumppaneiltaan. Osa yrityksistä perii paperilaskuista jopa erillisen laskutuslisän. Pankkien verkkopankkipalveluiden välityksellä verkkolaskutus on levinnyt myös kuluttajille. (Lahti & Salminen 2014, 29-31).

Verkkolaskutus tarkoittaa sitä, että laskun tiedot ovat sähköisessä muodossa, ja ne siirtyvät laskuttajan järjestelmästä suoraan vastaanottajan järjestelmään. Verkkolaskuissa on pääsääntöisesti paperilaskua vastaavat tiedot ja niitä voidaan lähettää niin yrityksille kuin yksityishenkilöille. Verkkolaskuja Suomessa välittävät pääosin operaattorit ja pankit. (Hyypiä, Jalonen, Mäkikangas, Samppala & Varanka 2017, 53).

Verkkolaskutuksen yleistymisen selittää se, että erityisesti suuret toimijat tai asiakkaat vaativat saada vastaanottaa sähköisiä ostolaskuja. Tämä tarkoittaa sitä, että myös pienet

toimijat siirtyvät sähköiseen laskutukseen. Siirtyminen verkkolaskujen lähettämiseen ja verkkolaskujen vastaanottamiseen käsitellään yrityksissä useimmiten erillisinä projekteina. Verkkolaskutuksessa virheet vähenevät, sillä manuaalisia vaiheita ei enää tarvita. Lisäksi vastaanottajan järjestelmään saadaan enemmän tietoa verkkolaskusta kuin paperilaskusta. Näin ollen tieto kulkee nopeammin prosessista toiseen. (Hyypiä, Jalonen, Mäkikangas, Samppala & Varanka 2017, 54.)

Jotta verkkolaskutuksen voi hankkia, verkkolaskujen lähettämiseen ja vastaanottamiseen tarvitaan välittäjä ja ohjelma. Verkkolaskuvälittäjät, jotka välittävät laskuja ostajan ja myyjän välillä, ovat verkkolaskuoperaattoreita ja verkkomaksuja välittäviä pankkeja sekä operaattoreiden palveluja välittävät toimijat. (Hyypiä, Jalonen, Mäkikangas, Samppala & Varanka 2017, 55.)

2.4.1 Ostolaskuprosessi

Ostoprosessissa on periaatteessa vaiheet alusta loppuun ostoehdotuksesta tai ostotilauksesta ostolaskun maksuun, mutta siinä hallitaan myös ostosopimuksia ja käsitellään tavaran tai palvelun vastaanottotapahtumia (Lahti & Salminen 2014, 16-17). Yleensä ostolaskujen käsittelyn automatisointi ja tehostaminen tuo mukanaan suurimmat hyödyt, koska se on usein muuten talousosaston eniten resursseja vievä prosessi. Jos ostolaskujen käsittely sähköistetään, prosessissa paranevat seuraavat asiat; ostolaskun käsittely ja kierrätys tehostuu, ostolaskujen läpimenoaika nopeutuu ja kontrolli paranee. Lisäksi laskun perustiedot voidaan lukea sähköisestä verkkolaskusta (Lahti & Salminen 2014, 52-54).

2.4.2 Myyntilaskuprosessi

Myyntiprosessissa katetaan alusta loppuun vaiheet myyntitilauksesta laskutukseen sekä maksusuoritukseen. Saatavien hallinta eli myyntireskontra ja perintätoiminnot ovat olennainen osa myyntilaskuprosessia (Lahti & Salminen 2014,17). Jotta prosessi sujuisi hyvin digitaalisesti, täytyy tutkia mahdollisuuksia automatisoida sitä, erityisesti laskun laadintaan liittyen. Hyvä käytäntö on, että hankitaan liiketoimintoja tukeva laskutusjärjestelmä, ja järjestelmäkokonaisuuden on oltava mahdollisimman integroitu. (Lahti & Salminen 2014,100.)

2.4.3 Matka- ja kululaskuprosessi

Prosessi pitää sisällään alusta loppuun henkilöstön työmatkoista ja ostolaskuprosessin ulkopuolisista pienkulutapahtumista syntyvien korvausten käsittelyn (Lahti & Salminen

2014,17). Joissain yrityksissä, jotka käyttävät perinteistä paperiprosessia, yhden matkalaskun käsittelyyn voi kuluja jopa yli 2 tuntia käytännössä. Silti useissa melko suurissakin organisaatioissa matka- ja kululaskuprosessi on jäänyt yllättävän vähälle huomiolle. (Lahti & Salminen 2014,103-106). Hyviin käytäntöihin kuuluisi matka- ja kululaskuprosessissa ottaa käyttöön niitä varten suunniteltu sovellus. Tiliöintien päivitys kirjanpitoon sekä maksettujen siirto maksatussovellukseen olisi mahdollista automatisoida. (Lahti & Salminen 2014, 115.)

2.4.4 Maksuliikenne ja kassanhallinta

Maksuliikenne on toiminto, joka liittyy tiukasti muihin prosesseihin. Siinä käsitellään maksettavia tapahtumia, viitesuorituksia ja muita tiliotapahtumia. Myös eri maksuvälineet liittyvät maksuliikenteeseen: luottokortti ja muut maksukorttitapahtumat, kassa- ja käteistapahtumien käsittely sekä mobiili- ja internetmaksut. (Lahti & Salminen 2014,17). Käytännössä lyhyen aikavälin kassaennusteet olisi mahdollista automatisoida. Hyvä keino olisi myös käyttää tito-tiliöintejä tiliotteiden tiliöintiin. Tiliotteelta toistuvien tapahtumien tiliöinti on samoin mahdollista automatisoida. (Lahti & Salminen 2014, 129).

2.4.5 Käyttöomaisuuskirjanpito

Käyttöomaisuuskirjanpidossa on tarkoitus seurata yrityksen käyttöomaisuushankintoja, kuten koneita ja kalustoa sekä niiden arvostusta ja poistoja (Lahti & Salminen,17). Prosessiin kuuluvat viisi vaihetta: käyttöomaisuushankinnat perustetaan käyttöomaisuusrekisteriin, suoritetaan poistolaskenta sekä kirjataan poistot pääkirjanpitoon. Käyttöomaisuuden myynti- ja romutustapahtumat käsitellään ja kirjataan pääkirjanpitoon. Käyttöomaisuuskirjanpito täsmäytetään pääkirjanpitoon ja lopuksi laaditaan käyttöomaisuusraportit. Pienissä yrityksissä käyttöomaisuuskirjanpito hoidetaan usein Excelissä, joka yleensä riittää monelle yritykselle, jos käyttöomaisuutta on vähän ja poistot lasketaan EVL-poistoina. Mutta jos tilanne on päinvastainen, Excelin käyttö ei silloin välttämättä ole järkevää. Silloin olisi parempi ottaa käyttöön käyttöomaisuusohjelma. Se eroaa Excelistä paremmin moni eri tavoin; Sillä pystyy suorittamaan automaattisen poistolaskennan ja poistojen kirjauksen pääkirjanpitoon. Järjestelmä pystyy laskemaan ja pitämään rekisteriä samanaikaisesti suunnitelman mukaisista poistoista, EVL-poistoista sekä poistoeroista. Järjestelmän avulla voi mahdollistaa myös samanaikaisen IFRS-käyttöomaisuussaldon ja poistojen laskennan. Järjestelmä mahdollistaa uusien käyttöomaisuushankintojen automaattisen päivityksen ostolaskulta tai ostotilaukselta. Järjestelmä pystyy muodostamaan automaattisesti veroilmoituksiin ja tilinpäätöksen liitetietoihin tarvittavat käyttöomaisuusraportit. Järjestelmässä on saatavana automaattiset raportit käyttöomaisuuden erittelyistä haluttuna ajankohtana. (Lahti & Salminen 2014, 130-131).

2.4.6 Palkkakirjapitoprosessi

Palkkakirjapidon kokonaisprosessi pitää laajasti sisällään palkanlaskennan lisäksi työaika- ja muiden palkkatapahtumatietojen keräämisen sekä tapahtumien tulkinnan (Lahti & Salminen 2014,17). Palkanlaskentaprosessin pääosa-alueisiin kuuluvat seuraavat asiat; palkka- ja työaika-aineiston kerääminen, tietojen tulkinta, palkanlaskenta ja palkkakirjanpito sekä raportointi. Palkkahallinnon kokonaisprosessissa pitää huomioida prosessin digitalisoinnista ja automatisoinnista tarkastellessa koko prosessi sisältäen työntekijöiden toimenpiteet, esimiesten toimenpiteet, palkkahallinnon toimenpiteet, taloushallinnon raportoinnin tarpeet sekä yrityksen ulkopuolelle ulottuvat prosessit. Hyviin käytäntöihin kuuluu se, että palkanlaskennassa tietojen tulkintavaihe automatisoitaisiin. Kirjanpidon jaksotustiedot voitaisiin muodostaa palkkaohjelmassa automaattisesti. Jotta palkanlaskenta ja -kirjanpito olisi virheetöntä, ja mahdollinen muu kehitys olisi helppoa, olisi hyvä panostaa perustietojen HRM-Master datan hallinnan arkkitehtuurin ja prosessin suunnitteluun. Toistuville prosesseille on käytettävissä sähköinen työnsulku. On monta hyvää käytäntöä, jossa palkanlaskentatoimia voidaan suorittaa sähköisesti; ansiolaskelmat voidaan lähettää palkansaajille sähköisesti, viranomaisilmoitukset voidaan tehdä sähköisesti, palkkamateriaali voidaan arkistoida sähköisesti. (Lahti & Salminen 2014, 138-149.)

2.4.7 Pääkirjanpito prosessi

Pääkirjanpito kokoaa tapahtumia muista osaprosesseista ja luo taloushallinnon kokonaisuuden. Se täsmäyttää tapahtumia ja luo niiden pohjalta raportointia. Pääkirjanpidossa esimerkiksi liittymät, välitilit, ja reskontrat täsmäytetään, tehdään jaksotukset, suljetaan kausi, käsitellään verot sekä raportoidaan (Lahti & Salminen 2014,17). On otettava huomioon rahaliikennejärjestelmä, projektilaskenta, palkkakirjanpito sekä vaihto-omaisuus ja tuotanto (Lahti & Salminen 2014,19). Hyvä käytäntö olisi se, että automatisoidaan Excelissä tehtävien tositteiden tallennus kirjanpitoon. Olisi myös hyvä määritellä hyvin liiketapahtumista syntyvien kirjausten tiliöintisäännöt ja kontrollit. Tällä tavalla mahdollisimman suuri osuus kirjauksista syntyy kirjanpitoon automaattisesti virheettöminä ja tapahtumien täsmäytys on mahdollista hoitaa tehokkaasti. Jos konsernirakenne kasvaa, monimutkaisuus, olisi hyödyllistä ottaa käyttöön konsernikonsolidointiohjelma. Ohjelma olisi parasta linkittää pääkirjanpitoon saldojen automaattisen siirron mahdollistamiseksi. Hyvä käytäntö pääkirjanpidossa on myös se, että käytettäisiin järjestelmän mahdollistamia tositetallennuksen automatisointeja; jaksotuksiin tulisi automaattipurkuja ja tositteiden kopiointia. (Lahti & Salminen 2014, 170.)

2.4.8 Raportointiprosessi

Erilaisten raporttien muodostaminen ja niiden jakelu on tärkeä osa raportointiprosessia. Raportointi käyttää kaikissa muissa prosesseissa olevaa tietoa ja alkaa siitä, mihin muut osaprosessit päättyvät (Lahti & Salminen 2014,18). Prosessin merkitys kasvaa jatkuvasti, ja paperimuodossa ajettavista ja jaettavista raporteista pyritään jatkuvasti eroon tilaa vievästä, aivan kuten arkistoinnissakin. Raportointiin voidaan ottaa esille käytännössä mitä tahansa tietoa, olipa se sisäistä tai ulkoista. Myös raportointijärjestelmät ja -teknologiat ovat kehittyneet merkittävästi viimeisten vuosien aikana. Raportointiratkaisujen osa-alueita pidetään kenties kaikkein kehittyneimpänä alueena, kun puhutaan taloushallinnon järjestelmistä ja ratkaisuista ja niiden kehitymisestä esimerkiksi viimeisten kymmenen vuoden aikana. (Lahti & Salminen 2014, 182-183).

2.4.9 Arkistointi

Digitaalisen taloushallinnon selkäranka on toimiva ja luotettava sähköinen arkistointi, sillä se liittyy kaikkiin edellisiin prosesseihin (Lahti & Salminen 2014,18). Esimerkiksi ostolas-
kut ovat arkistoissa tallennettuina, ja niistä voidaan hakea yhtä hyvin toimittaja- tai tiliöinti-
tietojen perusteella. (Lahti & Salminen 2014, 54). Sähköinen arkistointi on hyödyllinen
siksi, että arkistoon pääsee käsiksi missä ja milloin tahansa, tietojen hakeminen tapahtuu
nopeasti, paperiarkistot eivät vie enää tilaa ja arkistosta saatavat tiedot ovat heti hyödyn-
nettävissä sähköisesti erilaisia raportointitarpeita varten (Lahti & Salminen 2014, 54).

2.4.10 Kontrollit

Erilaiset kontrollit ovat olennainen osa riskien hallintaa. Niiden valvontaa osallistuvat mahdollisesti taloushallinnon henkilöstö. Sisäisessä kontrollissa pyritään varmistamaan toimintojen vaikuttavuus ja tehokkuus, taloudellisen raportoinnin luotettavuus ja yksikköön kohdistuvien lakien ja määräysten noudattaminen. Digitaalisessa taloushallinnossa korostuvat järjestelmäympäristön kontrollit. Siinä samassa IT ja järjestelmät tehostavat kontrollia. Taloushallinnon järjestelmäympäristössä kontrollit voivat vaikuttaa siihen mitä käyttäjät pystyvät tekemään järjestelmässä, miten järjestelmää on tarkoitus käyttää, ja mitä järjestelmä valvoo automaattisesti järjestelmäasetusten kautta.

3 Digitaalisen taloushallinnon nykytilanne

Viime vuosien artikkeleita seuraamalla on huomattu, millaista digitaalisen taloushallinnon kehitys on ollut. Niistä ilmenee erilaisia syitä siihen, millaisia asenteita ja valmiuksia tilitoimistoilla on mahdollisesti ottaa digitaalista taloushallintoa käyttöön.

3.1 Digimurros tilitoimistoissa

Suomessa on yli 4000 tilitoimistoa, ja niiden asiakkaisiin kuuluu 90 prosenttia Suomen mikro- ja pk-yrityksistä (Talouselämä 2016.). Emcen Susanna Suomelan blogin mukaan (2017) vuonna 2028 kirjanpitäjille ei ole enää töitä. Digitaalisuus ja sitä varten hankittavat sovellukset tulevat korvaamaan rutiininomaiset, ihmiselle tarkoitetut manuaaliset työtehtävät. Tätä ei mielletä silti uhkana, vaan se voi olla mahdollisuus tilitoimistoille. Kaikkein kehittyneinkään sovellus ei pysty tekemään kaikkea, vaan kirjanpitäjät voivat siirtyä toisiin tehtäviin, kuten asiakkaiden konsultointiin, raporttien tulkintaan tai muuhun toimintaan, joka tukee asiakasyritysten liiketoiminnan maksimointia.

Talouselämässä Jukka Sirkiän ja Kari Junnolan mukaan (2017) digitalisaatio on ilmiö, joka mullistaa nykyisen toimintatavan, oli kyseessä mikä toimiala tahansa. Vanhoille ja paikoilleen jääneille palveluille ei ole enää kysyntää. Tiedon määrä ja nopeus on kasvanut yrityksissä digitalisaation myötä jatkuvasti, jonka takia yritykset ovat opetelleet hyödyntämään lisääntyneen tiedon tuomia mahdollisuuksia liiketoiminnassaan. Digitalisoitumisen takia yrityksissä toimivia manuaalisia prosesseja ja siten perinteisiä työtehtäviä tulee poistumaan kokonaan. Yrityksillä on tavoitteena hyödyntää digitalisaation tuomia mahdollisuuksia, jotta niiden kilpailukyky ja kustannusrakenne paranisi. Taloushallinnolle digitalisaatiosta on luvassa merkittäviä hyötyjä, koska tilitoimistojen toimialaan on aina kuulunut tiedon tuottaminen yrityksen johdon tarpeisiin ja ulkoisille sidosryhmille. Huomattavimpia hyötyjä on kirjanpidon ajantasaisuus, joka mahdollistuu tilitoimiston ja asiakasyrityksen tehokkaalla yhteistyöllä. Pienetkin yritykset pääsevät hyötymään suurempien yritysten käyttämien järjestelmien eduista, kun tilitoimistojen nykyaikaiset ja pilvipalveluina toimivat järjestelmien palvelut mahdollistavat yhteiskäytön asiakkaan kanssa. Kaikista tekijöistä juuri ehkä eniten talous ohjaa yrityksen toimintaa. Yritysten johdossa menestystä tarkastellaan erilaisilla taloudellisilla mittareilla, joihin tarvittavien tietojen hankinnassa keskeisessä roolissa on digitaalinen taloushallinto. Mitä enemmän yritys haluaa tietoa hyödyntää, sitä enemmän tietoa pitää myös kerätä ja ymmärtää. Digitalisaatio tuo mukanaan yrityksen taloushallinnossa johdon ulottuville ajantasaiset raportit sekä mahdollisuuden tehdä aidosti tietoon perustuvia päätöksiä. Päätösten vaikutukset ovat nopeasti nähtävissä, ja näin yritykselle kehittyy reagointikykyä markkinoiden muutoksiin. Kun taloushallinnon prosessit toimivat tehokkaasti, ne voivat vaikuttaa merkittävästi yrityksen kilpailukykyyn. (Talouselämä 2017.)

3.2 Digitaalisen taloushallinnon hyödyt asiakkaille

Lahden ja Salmisen mukaan (2014, 32) digitaalisen taloushallinnon hyödyt ovat seuraavanlaiset: se nopeuttaa toimintaa, säästää aikaa, vapauttaa resursseja, mahdollistaa yhteiskäytettävyyden asiakkaan kanssa, pitää yllä ajantasaista tietoa, automatisoi rutiineja, poistaa teknisyyttä ja on helpommin käytettävä kuin perinteinen, paperinen taloushallinto. Ekonomilehdessä (2015) tilitoimistoyrittäjien Antti ja Mikko Karhisen mukaan asiakkaat niin reaaliaikaista taloushallinnon tietoa kuin mahdollista.

Talouselämässä Startup-sijoittajan Inka Meron mukaan (2017) asiakkaan tarpeet kannattaa ottaa huomioon, jos digitalisoinnissa halutaan onnistua. Asiakkaille tärkeä ajantasainen taloushallinnon tieto on mahdollista, jos digitalisaatio onnistuu säästämään rutiineista koitunutta aikaa. Säästetyllä ajalla tilitoimisto voisi keskittyä asiantuntevampaan ja parempaan palveluun.

3.3 Mahdolliset esteet taloushallinnon digikehitykselle

Jos digitaalista kehitystä halutaan nopeuttaa taloushallinnossa, mahdollisia esteitä sille ovat olleet muun muassa pula sopivista taloushallintojärjestelmistä. Toinen ongelma on ollut se, että ihmisten ja organisaatioiden kyky omaksua uusia nopeasti kehittyviä teknologioita ja toimintamalleja vaatii oman aikansa. Kolmas este on ollut sähköisyyden käytännön monimutkaisuus: sähköistäminen on ollut erittäin vaativaa, ja on sitä yhä nykyäänkin. (Lahti & Salminen 2014, 30).

3.3.1 Osaaminen ja koulutus

Digitalisaatio on megatrendi kaikilla toimialoilla, mutta moni tilitoimisto kärsii heikoista digitaalidoista, jotka siten estävät huomattavasti työllistymistä ja jopa uralla jatkamista. Digitalisaatio tuo mukanaan uudistusta teknologiaan, tietovirtojen automatisoitumista, toimijoiden roolien muuttumista, liiketoiminta- ja ansaintamallien kehittymistä ja työntekijöiden osaamisvaateiden muuttumista. Ihmisten merkitys työpaikalla vähenee sitä mukaa, kun ennen manuaalisesti käsitelty materiaali ja toimenpide, esimerkiksi arkistointi, siirtyy sähköiseen muotoon. Vanhojen työtehtävien tilalle tulevat uudet työnkuvat, ja ne edellyttävät entistä enemmän osaamista. Koska digitalisaatio kehittyy päivä päivältä, digitaalisista työmenetelmistä ja -tavoista tarvitaan jatkuvaa koulutusta. Periaatteessa sekä työssäkäyvät että työttömät joutuvat opiskelemaan näitä asioita omaan tahtiin. (Talouselämä 2016.)

Talouselämässä (2017) Accountorin Outi Lähteenmäki-Lindmanin mukaan taloushallinto digitalisoituu nopeasti, mutta koulutusjärjestelmä on liian jähmeä vastaamaan esimerkiksi

pulaan robotiikan osaajista. Tebatin Leena Tynnisen ja Marianne Viinikaisen mukaan kaikki tuki otetaan mielellään vastaan, mutta toisaalta alan yrityksille on jo tukea ja koulutusta saatavilla, vain jos ne itse uskaltavat uudistua. Suomessa on jo käytössä useita digitaalista taloushallintoa tukevia ohjelmistoja, ja niiden käyttöönotto sisältää aina myös koulutuksen. Silti monet tilitoimistot ovat yrittäneet pärjätä kymmeniä vuosia järjestelmillä, joissa automaatiota on todella vähän. Digimurroksen jyllätessä osa tilinpidon perinteisestä ihmistyöstä häviää, ja kirjanpitäjien merkitys vähenee kirjanpidon muuttuessa mekaaniseksi kopioimiseksi, jonka pystyy automatisoimaan. Suomi on jäämässä jälkeen kärki-paikastaan talousprosessien digitalisaatiossa, koska markkinoille ilmestyy uusinta teknologiaa käyttäviä taloushallinnon ratkaisuita. Alan oppilaitoksilla on kova työ yrittää tunnistaa taidot, joita digitaalinen taloushallinto edellyttää nyt ja tulevaisuudessa. Teknologisten valmiuksien ohella taloushallinnon ammattilaisilta odotetaan yhä useammin myös kykyä neuvota sekä taitoa tehdä johtopäätöksiä yritysten tunnusluvuista. Tätä tukevaa alan koulutusta ei löydy vielä kovinkaan paljon. Kuten Lähteenmäki-Lindman aiemmin mainitsi, huonon koulutusjärjestelmän takia ihmiset ovat liian epäpäteviä nykyisille ja tuleville työmarkkinoille. Jos Accountor etsii robotiikan asiantuntijaa, koulutus hankitaan ulkomailta. Koulutusjärjestelmää pitäisi yrittää muuttaa siten, että oppilaitokset ainakin olisivat enemmän tekemässä yhteistyötä sellaisten yritysten kanssa, jotka ovat jo asemoituneet kasvaville digitaalisille markkinoille.

3.4 Luottamuksen kautta automaation hyötyihin

Talouselämässä Sanna Kaarlejärven mukaan (2018) yleisin syy sille, että automaation hyödyistä ei saada tarpeeksi paljon irti on se, että toimintaa ei ole muutettu. Jotkut kokevat, että aiempi, manuaalinen toimintamalli takaa varmemman halutun lopputuloksen, vaikka olemassa oleva järjestelmä tekeekin jo enemmän toimintoja ihmisten puolesta, tai se mahdollistaisi enemmän automaatiota. Tätä ei silti hyödynnetä vaan vanhaa manuaaliprosessia jatketaan. Syyksi tähän arvioidaan sitä, että automaatioon ei luoteta. Edes sähköistä taloushallintoa käyttävät tahot eivät ymmärrä, miten järjestelmä toimii tai mihin sääntöihin se perustuu, eivätkä he siksi luota lopputulokseen. Ilman luottamusta on turha toivoa sähköisen taloushallinnon näin ollen kehittyvän digitaaliseksi ja siten kokonaan paperittomaksi, jos jatketaan joissain osin toimimista vanhaan tuttuun malliin. Luottamus pitää hankkia ymmärryksen kautta. Järjestelmän käyttäjiä pitää myös opettaa siihen, ja selittää mikä toiminto toimii ja millä tavalla. Koska digimurros on edennyt kovaa vauhtia, siinä täytyy selvittää, miksi muutos tapahtuu ja mitä hyötyä muutoksesta on. Kaikkien prosessia hoitavien henkilöiden olisi parasta olla osallisina muutoksen suunnitteluun ja järjestelmien testaukseen.

Taloushallinnon työt tehostuvat merkittävästi digitaalisuuden ja automaation myötä. Suomesta tulee katoamaan automaation takia jopa puolet taloushallinnon transaktioiden hoitoon liittyvistä työpaikoista. Nykyaikainen talousorganisaatio pystyy toimimaan parhaimmillaan yli puolet pienemmillä resursseilla kuin vielä 10-15 vuotta sitten. Taloushallintotöiden tehostuminen onkin nykyään tarpeen, koska tulevana vuosina käytettävissä oleva taloushenkilöstö tulee olemaan nykyistä pienempi muun muassa eläköitymisen takia. Suomen kilpailukyvyyn säilyttämisen vuoksi kustannustaso pitäisi pysyä samalla tasolla kuin nykyään tai tarvittaessa jopa alentaa. Kaikki tämä on mahdollista automaation avulla. (Lahti & Salminen 2014, 30-31).

3.5 Tulevaisuudennäkymät tekoälylle ja robotiikalle

Digitaalista taloushallintoa kehittyneemmät muodot ovat tekoäly ja robotiikka, ja ne ovat tehneet tuloaan jo niihin auktorisoituihin tilitoimistoihin, jotka ovat erikoistuneet sähköisiin taloushallinnon palveluihin. Esimerkiksi Administer on jo viime vuodesta lähtien hyödyntänyt ohjelmistorobotiikkaa. Administerin tietohallintojohtaja Aki Peijun mukaan heidän tavoitteensa sen avulla on vähentää ihmisen tarvetta koskeaa ydinprosesseihin. Administerilla robotiikkaa on tarkoitus käyttää ostolaskun käsittelyssä, ostoreskontrassa, laskutuksessa ja myyntireskontrassa. (Administer 2018.)

3.6 Digitaalinen taloushallinto ekologisena ratkaisuna

Lahden ja Salmisen mukaan (2014, 32-33) digitaalisella taloushallinnolla on perinteiseen taloushallintoon verrattuna pienemmät ympäristövaikutukset. Digitaalinen taloushallinto on ympäristöystävällisempää, koska sen ansiosta kulutetaan vähemmän paperia, liikutaan vähemmän ilmaa saastuttavilla ajoneuvoilla, tavaroita kuljetetaan vähemmän paikasta toiseen ja siten sähköä ja lämpöenergiaa kulutetaan vähemmän.

4 Empiirinen tutkimus ja sen toteutuksen suunnitelma

Tämä luku käsittelee tutkimussuunnitelmaa ja tutkimuksen toteutusprosessia. Kaksi ensimmäistä alalukua esittävät tutkimuksen toteutusta edeltävät päätökset tutkimuksen toteutustavasta. Niissä tuodaan esille tutkimuksen toteutukseen valittu tutkimusmenetelmä ja sen valinta sekä kyselylomakkeen suunnittelu. Kaksi viimeistä alalukua käsittelee aineistonkeruun ja kyselylomakkeen vastausajan jälkeen saadun vastausaineiston tutkimuksen perusjoukon ja siitä tehdyn otannan.

4.1 Tutkimusote ja -menetelmä ja niiden valinta

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Tutkimusmenetelmäksi valittiin kvantitatiivinen kyselytutkimus, koska sen avulla tässä opinnäytetyössä tarkoitus oli saada mahdollisimman suuri määrä vastauksia taustoiltaan vaihtelevalta ihmisjoukolta. Tutkittavat kohteet sijaitsevat eri kunnissa, jolloin oli paljon nopeampaa, helpompaa ja halvempaa hankkia tutkimukseen vastauksia verkkopohjaisen Webropol-kyselylomakkeen avulla. Lähetin linkin lomakkeeseen tilitoimistojen sähköpostiosoitteisiin ja heidän vastauksia analysoimalla sain kokoon tämän raportin. Kyselytutkimus kohdistuu aina melko laajaan joukkoon satunnaisia tutkimuskohteita (Tilastokeskus 2018). Esimerkiksi tämän tutkimuksen kyselylomakkeeseen vastanneita ei ole voitu tietää etukäteen, vaan vastaajaksi saattoi tulla kuka tahansa. Lisäksi tutkimuksella kerättävä tieto on mahdollista työstää yleistettävään ja helposti omaksuttavaan, kuvioin havainnollistettavaan muotoon. Kvantitatiivista tutkimusta käytetään myös silloin, kun halutaan selvittää tunnettu ilmiö; mistä tekijöistä ilmiö koostuu ja miten tekijät vaikuttavat toisiinsa (Kananen 2011, 12-13). Kyselyn avulla kerätään aineistoa standardoidusti, ja niissä havaintoyksiköt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta. Standardoituudella tarkoitetaan sitä, että esimerkiksi tilitoimiston kokoa kysytään kaikilta vastaajilta täsmälleen samalla tavalla (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2007, 188). Web-surveyyn käytön riskit on otettu huomioon tässä opinnäytetyössä; Koska kyselyyn saa osallistua vapaaehtoisesti, jotkut tilitoimistot eivät välttämättä kiinnostu vastaamaan kyselyyn ja siksi vastaajamäärä uhkaa jäädä pieneksi.

4.2 Kyselylomakkeen suunnittelu

Suunnittelin kyselylomakkeen tämän opinnäytetyön teoriaosuuden pohjalta. Tutkin kysymyksiä oppilaitokseni ohjaajan kanssa, muokkasin ja keräsin parhaimmat kysymykset yhteen, joista tein yhden kyselylomakkeen Itä-Uudenmaan tilitoimistoille. Kyselylomake laitettiin Webropoliin, jonka linkki lähetettiin sähköpostitse tilitoimistoille. Kyselyyn oli aikaa vastata kaksi viikkoa. Lomaketta testattiin omalla sähköpostiosoitteella ennen kuin se lähetettiin kaikille.

Lomakkeessa on yhteensä 18 kysymystä. Suurin osa kysymyksistä on ordinaaliasteikon, intervalliasteikon ja Likertin asteikon kysymyksiä. Ordinaaliasteikko tarkoittaa, että asiat laitetaan paremmuusjärjestykseen ja intervalliasteikolla kysytään myös paremmuusjärjestystä, mutta samalla arvioidaan erojen suuruutta. (Tilastokeskus 2018) Likertin asteikossa on asenneväittämiä, jotka ilmaisevat positiivisista tai negatiivista asennetta väittämään. (Surveymonkey, 2018)

Lomakkeessa oli yksi avoin kysymys ja muutama sekamuotoista kysymystä, eli kysymykseen on annettu muutama vastausvaihtoehto ja viimeiseksi avoin vaihtoehto. Kysymykset

käsittelivät Itä-Uudenmaan tilitoimistojen taloushallinnon digitaalisuuden tasoa, heidän valmiuksiaan sekä suunnitelmiaan sen suhteen. Kyselyyn sai vastata vapaaehtoisesti ja luottamuksellisesti, eikä se velvoittanut vastaajia mihinkään. Tilitoimistojen digitalisuutta mitataan paperin muodossa käsittelyn määrää.

4.3 Perusjoukko

Tutkimuksen perusjoukko tarkoittaa populaatiota (N). Se käsittää kaikki tutkimuksen kohteena olevat tilastoyksiköt eli kaikki ne, joihin tulokset halutaan yleistää (AMK, 2018). Tutkimuksen perusjoukko oli Itä-Uudenmaan tilitoimistot, joita oli 26.3.2018 124 tilitoimistoa. Kyselyyn ei poimittu osallistujia erikseen vaan lähetin kyselylomakkeen kaikille, joiden sähköpostiosoite on löytynyt julkisista lähteistä, kuten www-sivuilta, kaupparekisteristä, yrityshakemistoista, kauppalehdestä tai vastaavasta. Vastaanottajia oli 124 kpl. Jotkin sähköpostiosoitteet kuitenkin olivat poistuneet käytöstä, jolloin vastaanottajia oli 121 tilitoimistoa.

4.4 Otanta, otos, kato ja näyte

Näyte (n) tarkoittaa perusjoukon osajoukkoa, joka edustaa tutkimuksessa perusjoukkoa. Otannalla tarkoitetaan tapaa, jolla valitaan näyte. Otannan tavoitteena on saada riittävän suuri ja edustava otos. Tavoiteltu otos ei kuitenkaan ole yleensä sama asia kuin saatu näyte. Tässä opinnäytetyössä näyte kattaa koko perusjoukon ($n=N$), eli kyseessä on kokonaistutkimus. Näytteestä on vähennetty kato eli se osa otoksesta, jota ei tavoitettu (KvantiMOT, 2018). Vehkalahten mukaan (2008, 81) kyseessä on yksikkökato, jos vastaajat tai vastaaja ei edes täytä lomaketta. Silloin nämä kyselyyn osallistumattomat vastaajat jätetään tietenkin pois aineistosta.

4.4.1 Kadon käsittely

Tämä opinnäytetyö ei saanut tutkimuksen otoksen kaikilta alkioilta vastausta vaan sai alhaisen vastausprosentin, joten otostutkimuksen tekeminen vaikutti tiedonkeruun jälkeen mahdollomalta toteuttaa. Siksi oli tyydyttävä näytteeseen, josta on vähennetty tutkimukseen tarkoitettu otos ja kyselyyn osallistumattomien joukko eli yksikkökato. (KvantiMOTV 2018.) Suuren kadon esiintyvyyteen voitaisiin pitää syynä aihetta ja kyselylomakkeen pituutta. Aihe saattoi olla hankalasti tulkittava varsinkin silloin, kun vastaajan piti erottaa digitaalinen ja sähköinen taloushallinto toisistaan. Heidän motivaationsa luultavasti laski, kun heiltä pyydettiin aikaa lukea kysymyksen alla tullutta ohjeistusta. Vastaajien vastausmotivaatioon vaikutti kenties myös kyselylomakkeen ulkoasu, koska se sisälsi paljon tyhjiä vastauspalkkeja avoimia vastauksia varten. Tämä saattoi antaa vastaajille käsityksen

siitä, että heidän on pakko vastata jokaiseen kysymykseen. Kysymyksiä oli noin 18, ja suurimmassa osassa oli mukana avoimia kysymyksiä. Webropol-palvelussa on ilmennyt, että osa on käyttänyt 15 minuuttia kyselyyn vastaamiseen, vaikka saateviestissä luvattiin vain muutaman minuutin vastausaikaa. Todellisuudessa vain yksi avoin kysymys oli pakollinen, ja ohjeistuksissa kerrottiin, milloin avoin kysymys on vapaaehtoinen. Kysymysten pakollisuus näytettiin jokaisen kysymyksen kohdalla punaisella tähdellä. Katoon on voinut vaikuttaa lisäksi hyvin suuresti sähköpostikyselyiden perille menemättömyys, koska kyselyt lähetettiin info-osoitteisiin, joista kyselyt saattavat siirtyä suoraan roskapostiin. Muu syy kyselyyn vastaamatta jättämiseen voi olla kyselylomakkeen saateviestin väritön ulkoasu, joka ei houkuttele kuvilla vastaamaan kysymyksiin. Lopuksi voidaan epäillä vastaajien viitteliäisyyttä, koska aika, jolloin linkki kyselylomakkeeseen oli avoinna, oli suhteellisen kiireetöntä tilitoimistoilla, kaksi viikkoa ennen vappua.

5 Kyselytutkimuksen tulokset ja niiden analysointi

Tässä luvussa on tarkoitus esittää toteutetusta kyselytutkimuksesta saadut tulokset, niiden analysointi ja niiden vastaaminen tutkimusongelmaan. Kysely lähetettiin 124 tilitoimistolle ja vastauksia tuli 17 tilitoimistolta. Tavoitteena oli saada vähintään 50 vastausta. Vastausprosentiksi tuli 14 %, mikä ei ole tarpeeksi suuri otostutkimuksen tekemiseen. Koska tavoitetta ei saavutettu, tutkimustuloksia ei voida yleistää ja otanta ei ollut mahdollista matalan vastausprosentin takia. Tulokset ovat kuitenkin suuntaa-antavia, kun otetaan huomioon tämän opinnäytetyön tutkimusongelmat. Analysoin tuloksia kyselylomakkeen teemoituksen mukaisesti, ja monivalintakysymysten tuloksia havainnollistin kuvioilla ja taulukoilla.

Kerätyn aineiston siirsin Microsoft Exceliin ja Wordiin, joiden avulla luotiin kuviot ja taulukot. Kaikki esittämistäni kuvioista ja taulukoista on muokattu sopimaan opinnäytetyön ulkoasuun ja tyyliin. Nämä sinänsä pätevät kaaviot erottuvat ulkoasullisesti sen verran, että Excelin rajoitteiden vuoksi automaattisesti luotujen kaavioiden fonttia ei ollut mahdollista muuttaa opinnäytetyön Arialia vastaavaksi.

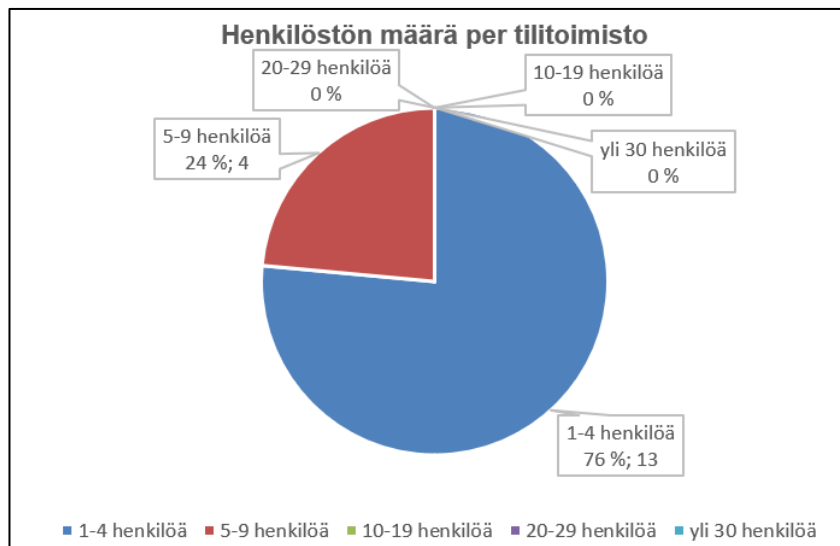
Analysoin Kyselyn jokaisen kohdan erikseen. 17 tilitoimiston otanta ei ollut mahdollista luotettavaa yleistämistä, mutta peilaan vastauksia tarvittaessa tämän opinnäytetyön tietoperustassa esitettyyn tutkimustietoon esimerkiksi tilitoimistojen osaamistasosta digitaalisen taloushallinnon käytön suhteen. Avointen kysymysten käsittelyssä kiinnitän huomiota toistuvuuksiin ja nostan paikoin esiin kiinnostavia yksittäisiä vastauksia. Kaikki avoimilla kysymyksillä saatu aineisto on luettavissa tämän opinnäytetyön liitteenä.

5.1 Taustatietoa kyselyyn vastanneista

5.1.1 Tilitoimistojen sijainti ja koko

Kyselytutkimuksen 17 vastauksesta ilmeni, että kaikkein eniten kyselyyn osallistui Sipoon seudulla toimivat tilitoimistot eli 8 sipoolaista tilitoimistoa (47 %) vastasi kyselyyn. Toiseksi eniten vastaajia tuli Porvoon seudulta eli 6 porvoolaista tilitoimistoa (35 %) vastasi kyselyyn. Kolmanneksi eniten tuli Loviisasta eli 2 loviisalaista tilitoimistoa (12 %) vastasi kyselyyn. Vastanneista yksi tilitoimisto (6 %) on Myrskylän seuduilta. Itä-Uudenmaan piiriin kuuluvat Askola, Lapinjärvi ja Pukkila eivät osallistuneet, saati vastanneet kyselyyn.

Suurin osa vastanneista eli 13 tilitoimistosta (76 %) on pieniä alle neljän hengen kokoisia toimipisteitä Itä-Uudellamaalla. Vain neljä tilitoimistoa 17 vastanneista (24 %) on ilmoittanut olevansa alle yhdeksän henkilön toimipiste. (Kuvio 1)

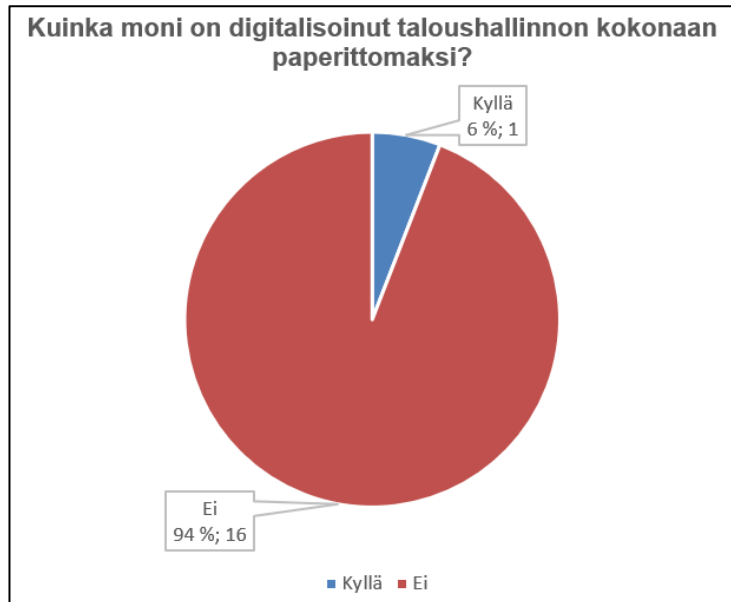

Kuvio 1. Henkilöstön määrä tilitoimistossa (n=17)

5.2 Kyselyn tulosten analysointi

5.2.1 Kuinka moni on digitalisoinut taloushallinnon kokonaan paperittomaksi?

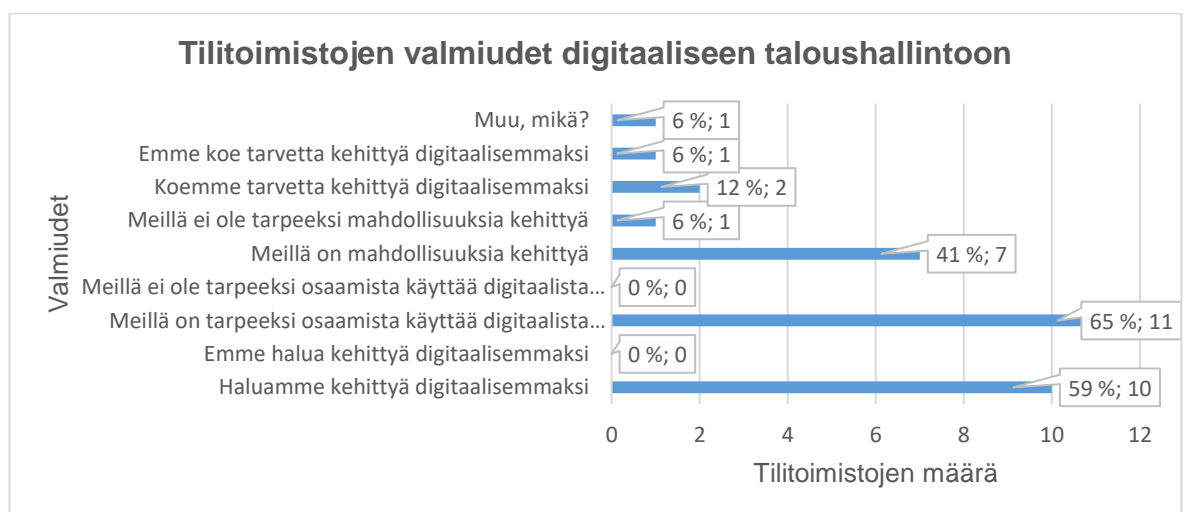
Kyselyn ensimmäisestä kysymyksestä ilmenee, kuinka moni on ottanut täysin paperittoman eli digitaalisen taloushallinnon. Vastanneista suurin osa eli 16 tilitoimistoa (94 %) on kertonut, ettei ole muuttanut taloushallintoaan digitaalseksi, ja vain yksi (6 %) vastanneista on muuttanut taloushallinnon kokonaan paperittomaksi. (Kuvio 2)

Kuvio 2. Onko tilitoimisto digitalisoinut taloushallinnon kokonaan paperittomaksi (n=17)?

5.2.2 Millaiset valmiudet tilitoimistoilla on digitaaliseen taloushallintoon?

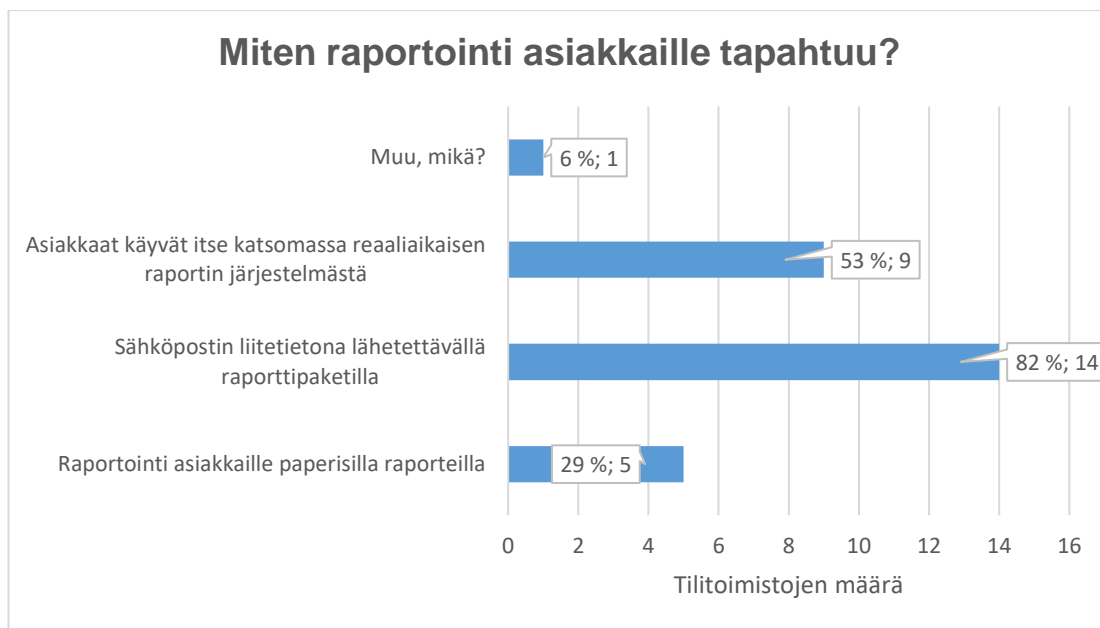
Toisessa kysymyksessä selvitettiin, millaisia valmiuksia tilitoimistoilla on digitaaliseen taloushallintoon. Kysymyksessä oli tarkoitus tarkentaa, onko heidän valmiudestaan puhuttaessa kyse kyvystä, mahdollisuuksista, tarpeista vai halukkuudesta hallita digitaalista taloushallintoa. 17 vastaajasta suurimmalla osalla eli 11 tilitoimistolla (65 %) olisi tarpeeksi osaamista käyttää digitaalista taloushallintoa, ja 10 tilitoimistoa (59 %) on ilmoittanut haluavansa kehittyä digitaalisemmaksi. 7 tilitoimistolla (41 %) on mahdollisuuksia kehittyä, ja kaksi tilitoimistoa (12 %) kokee tarvetta kehittyä digitaalisemmaksi. Yksi tilitoimisto (6 %) tunnusti, ettei heillä ole tarpeeksi mahdollisuuksia kehittyä digitaalisemmaksi. Yksi tilitoimisto (6 %) ei kokenut tarvetta kehittyä digitaalisemmaksi, ja yksi tilitoimisto (6 %) tarkensi avoimessa kysymyksessä tarpeettomuudella sillä, että liiketoiminta ajetaan alas eläkkeelle siirtymisen vuoksi. (Kuvio 3)

Kuvio 3. Tilitoimistojen valmiudet on digitaaliseen taloushallintoon (n=17).

5.2.3 Miten raportointi asiakkaille tapahtuu?

Kyselylomakkeen kolmannessa kysymyksessä tiedustellaan, miten tilitoimisto suorittaa raportoinnin asiakkaille. Suurin osa 17 vastaajasta eli 14 tilitoimistoa (82 %) raportoi asiakkaille sähköpostin liitetietona lähetettävällä raporttipaketilla. Toiseksi eniten käytetty tapa raportoida oli 9 tilitoimistolla (53 %) sellainen, että asiakkaat käyvät itse katsomassa reaaliaikaisen raportin järjestelmästä. 5 tilitoimistoa (29 %) raportoi asiakkaille paperisilla raporteilla. Avoimessa kysymyksessä oli yksi vastaaja (6 %), joka kertoo tekevänsä myös alakohtaisia raportteja Excel-tiedostomuodossa. (Kuvio 4)

Kuvio 4. Miten raportointi asiakkaille tapahtuu? (n=17)

5.2.4 Kokemuksia paperittomasta, digitaalisesta taloushallinnosta

Tässä avoimessa kysymyksessä vastaajat kertoivat lyhyesti, millaisia kokemuksia tai tunteuksia heillä oli paperittomasta eli digitaalisesta taloushallinnosta. 17 vastaajasta kuusi (35 %) on ilmoittanut, että heillä ei ole kokemuksia digitaalisesta taloushallinnosta. Kolme tilitoimistoa (18 %) 17 vastaajasta on antanut kustannuksiin, muutokseen ja työtapatottumuksiin liittyviä epävarmoja tunteuksia ja kokemuksia digitaalista taloushallintoa kohtaan. Yksi tilitoimisto nimittäin on kokenut vaikeudeksi hahmottaa, kuinka paljon kustannuksia digitalisaatiosta voisi koitua. Tosin he pitäisivät arkistoinnin hyötyjä hyvänä asiana. Toinen tilitoimisto kokee, että heille koituisi paljon työtä tottua uuteen työtapaan, ja että moni pieni asiakas ei haluaisi siirtyä digitaaliseen taloushallintoon. Kolmas tilitoimisto ei luota vielä täysin paperittomaan taloushallintoon, koska on tehnyt perinteisellä paperityöllä liian kauan. Kuusi tilitoimistoa (35 %) 17 vastaajasta on antanut positiivista palautetta

digitaalisesta taloushallinnosta. Lähes kaikki mainitsevat nopeuden, tehokkuuden sekä arkistointitilan vähenemisen, mutta yksilöllisesti he mainitsevat seuraavat asiat: ajantasainen tieto, ajanhallinta, toimialalla tapahtuva muutos, reaalis aikaisuus, helppous, ekologisuus, nopeus, mikäli asiakas osaa skannata ja hyödyntää ohjelmaa, sekä mahdollisuus tehdä työtä missä vain. (Kuva 6) Kaksi tilitoimistoa 17 vastaajasta on antanut tarkempaa tietoa liiketoiminnastaan. Heistä yksi vastaaja on viime vuoden aikana ottanut käyttöön vanhan järjestelmän rinnalle täysin digitaalisen järjestelmän. Syynä on se, että he kokivat tarvetta tarjota tätä vaihtoehtoa heidän asiakkaidensa takia. Toinen tilitoimisto taas on ker tonut, että he poikkeavat perinteisestä tilitoimistosta niin, että työ suoritetaan aina asiakkaan luona sekä asiakkaan ohjelmilla. He nimittäin käyttävät noin kymmentä erilaista ohjelmaa kuukauden aikana, muun muassa Visma Novaa, Lemonsoftia, Directoa, Likeitiä, Sonetia ja Procountoria. Pääpiirteittäin kaikki heidän asiakkaansa ottavat vastaan ja lähettävät laskut sähköisesti. Samalla sähköisesti toimivat myös tiliotteet, maksut, palkanlas kenta eli verkkopalkat. Suuri osa heidän työstään koostuu taloushallinnon sähköistämisprojekteista. (Kuvio 5)

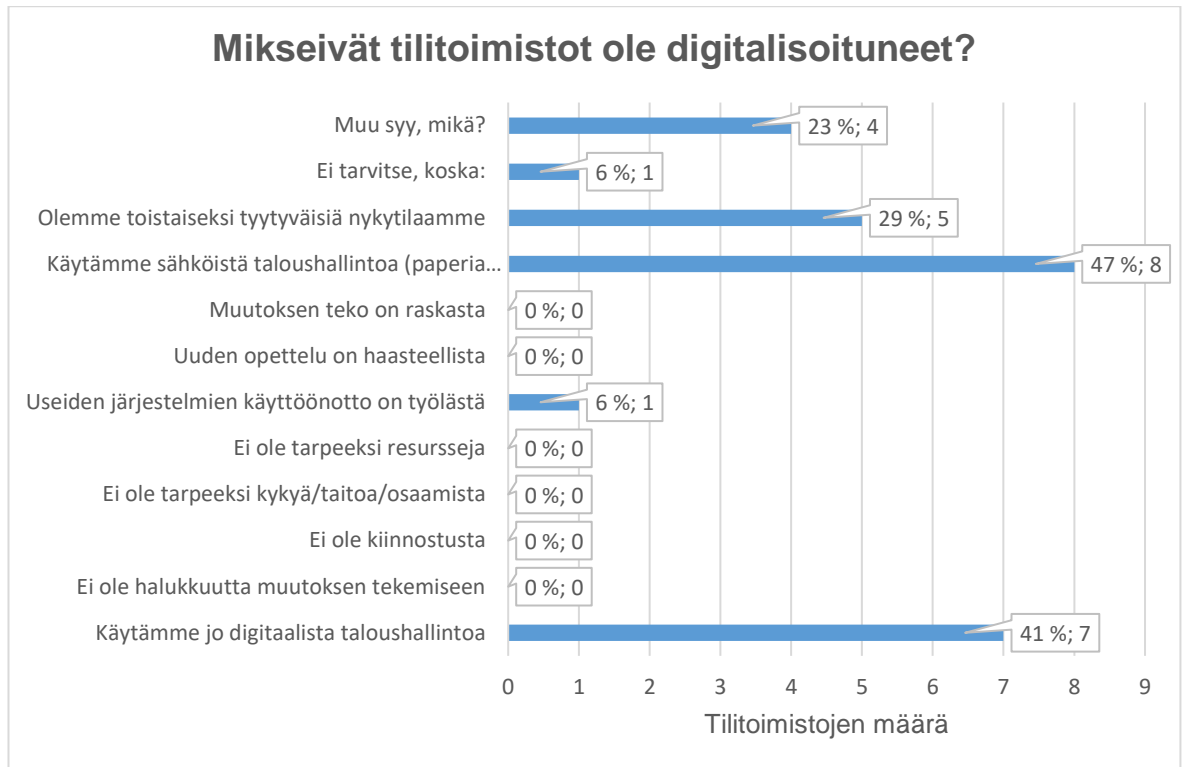
Kuvio 5. Tilitoimistojen kokemukset ja tuntemukset digitaalisesta taloushallinnosta (n=17).

5.2.5 Miksi jotkut tilitoimistot eivät ole siirtyneet paperittomaan, digitaaliseen taloushallintoon?

Digitaaliseen taloushallintoon siirtymättömiltä tilitoimistoilta tiedusteltiin viidennessä kysymyksessä, mikseivät he ole muuttaneet taloushallintoaan paperittomaksi. Tämä kysymys aiheutti oletettavasti väärinkäsitystä vastaajien keskuudessa digitaalisen ja

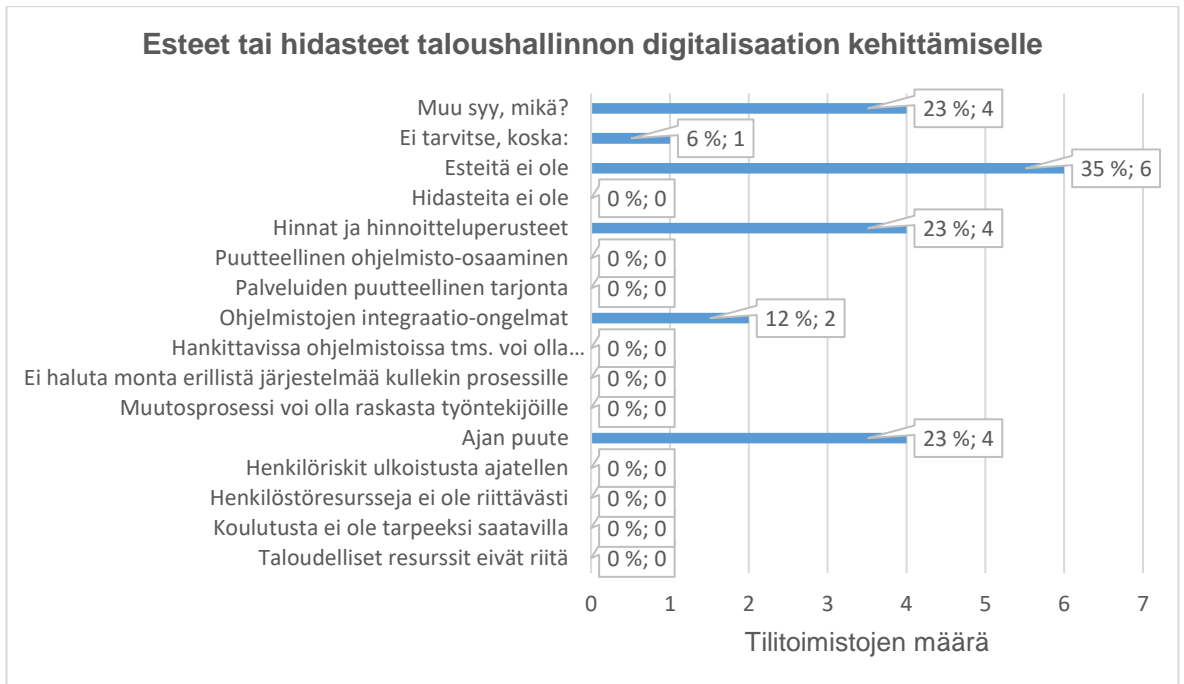
sähköisen taloushallinnon eroista. Digitaalinen taloushallinto tarkoittaa kaikkien taloushallinnon vaiheiden täysin automatisoitua kokonaisuutta, kun taas sähköinen taloushallinto käyttää yhä paperia joissain taloushallinnon tehtävissä, kuten ostolas-kuissa. Luultavasti vastaajat valitsivat tässä monivalintakysymyksessä *Käytämme jo digitaalista taloushallintoa* -vaihtoehdon, koska se oli ensimmäinen vastausvaihtoehto ennen muita vaihtoehtoja. Vastaajat eivät varmaan ymmärtäneet poistaa kyseistä vastausvaihtoehtoa pois, kun viimeisetkin vastausvaihtoehdot oli valittu. Tämän kysymyksen tulosten perusteella seitsemän tilitoimistoa (41 %) 17 vastaajasta käyttää jo digitaalista taloushallintoa, kun taas kahdeksan tilitoimistoa (47 %) tunnustaa suoraan, että he käyttävät digitaalisen taloushallinnon esiasetusta eli sähköistä taloushallintoa. Viisi tilitoimistoa (29 %) 17 vastaajasta on joka tapauksessa toistaiseksi tyytyväisiä nykytilaansa. Yksi tilitoimisto (6 %) 17 vastaajasta kokee, että useiden järjestelmien käyttöönotto on työlästä. Avoimissa kysymyksissä yksi tilitoimisto (6 %) on valinnut *Ei tarvitse* -vastausvaihtoehdon, koska toiminta ajetaan alas eläkkeelle siirtymisen vuoksi, aivan kuten edellä mainitun, kyselylomakkeen toisen kysymyksen vastausten tuloksesta on ilmennyt. Toinen avoin kysymys, jossa tiedusteltiin muita mahdollisia syitä, sisälsi neljän eri vastaajan (23 %) tulokset. Yksi vastaaja kertoo, että todella pienen asiakkaan tapauksessa perinteinen eli paperillisempi kirjanpito on nopeampaa ja halvempaa. Lisäksi monen asiakkaan ikä rajoittaa siirtymistä. Toinen vastaaja mainitsee syyksi kustannusten arvioinnin, kolmas taas toiminnan lopettamisen eläköitymisen takia, kuten oletettavasti aiemmin kyselylomakkeen toisessa ja neljännessä, avoimessa kysymyksessä mainittiin vastaukseksi. Neljäs vastaaja kertoo, että moni asiakas ei ole halukas siirtymään digitaaliseen taloushallintoon. Kyseinen tilitoimisto siirtyy siihen vain asiakkaiden tahdissa. (Kuvio 6)

Kuvio 6. Syyt, miksi jotkut tilitoimistot eivät ole siirtyneet digitaaliseen taloushallintoon (n=17).

5.2.6 Esteitä tai hidasteita taloushallinnon digitalisaation kehittämiseksi

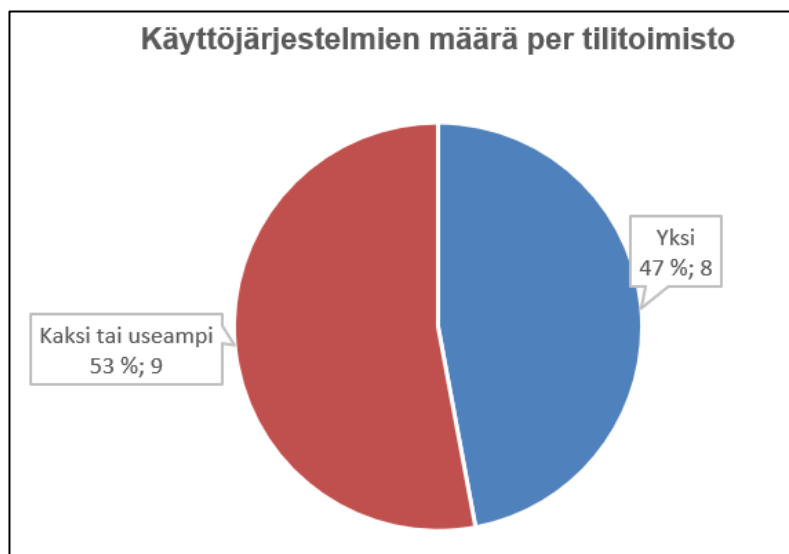
Kyselylomakkeen kuudennessa monivalintakysymyksessä vastaajia pyydettiin kertomaan, mitkä syyt mahdollisesti estävät tai vähintään hidastavat heitä kehittämästä taloushallintoaan. Kuuden vastaajan (35 %) mukaan esteitä kehitykselle ei ole, mutta mitä hidasteisiin tulee, kukaan vastaajista ei myöntänyt, etteikö hidasteita kehitykselle olisi. Neljä tilitoimistoa (23 %) on valinnut sekä ajan puutteen että hinnat ja hinnoitteluperusteet joko esteiksi tai hidasteiksi taloushallinnon digitalisoimiselle. Kaksi vastaajaa (12 %) on valinnut syyksi ohjelmistojen integraatio-ongelmat. Avoimissa kysymyksissä vastattiin seuraavasti; yksi toimisto ilmoitti, ettei heidän tarvitse, koska toiminta lopetetaan eläköitymisen takia, kuten aiemmin kyselylomakkeen toisessa, neljännessä ja viidennessä kysymyksessä vastattiin. Muuksi syyksi neljä vastaajaa (23 %) antoivat samankaltaiset vastaukset kuin kyselylomakkeen viidennessä kysymyksessä; yhden vastaajan mukaan asiakkaiden iällä ja halulla on omat haasteensa, toisen vastaajan mukaan asiakkaat eivät vain halua siirtyä, kolmas mainitsee toiminnan lopettamisen lähitulevaisuudessa ja neljäs kertoo, että moni asiakas ei ole halukas siirtymään digitaaliseen taloushallintoon. Kyseinen tilitoimisto siirtyy siihen vain asiakkaiden tahdissa. (Kuvio 7)

Kuvio 7. Esteitä tai hidasteita taloushallinnon digitalisaation kehittämiseksi (n=17)

5.2.7 Kuinka monta käyttöjärjestelmää tilitoimistoilla on?

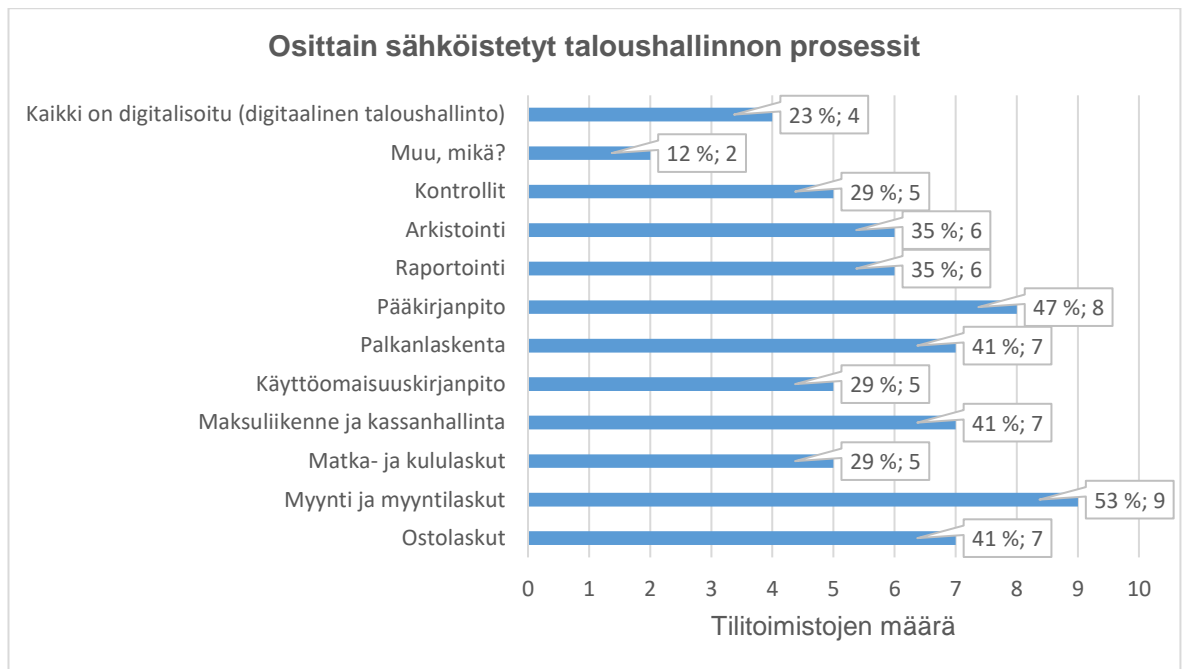
Tässä kyselylomakkeen seitsemännessä kysymyksessä haluttiin selvittää, eroavatko sähköisen taloushallinnon ja digitaalisen taloushallinnon käyttäjät sillä, kuinka paljon käyttöjärjestelmiä heillä on, esimerkiksi pilvipalvelu tai taloushallinnon valmisohjelmisto. Digitaalisessa taloushallinnossa on periaatteessa useita digitaalisia käyttöjärjestelmiä, kun taas sähköisessä taloushallinnossa on vain yksi koko taloushallintoa hoitava sähköinen järjestelmä. Kysymyksen tulosten mukaan kaikista 17 vastaajasta kahdeksalla tilitoimistolla (47%) on yksi käyttöjärjestelmä, kun taas yhdeksällä vastaajalla (53%) on kaksi tai useampi järjestelmä käytössä. (Kuvio 8)

Kuvio 8. Käyttöjärjestelmien määrä per tilitoimisto (n=17)

5.2.8 Taloushallinnon prosessit, jotka ovat vain osittain sähköistetty (paperia käytetään joissain työvaiheissa)

Kyselylomakkeen kahdeksannessa monivalintakysymyksessä oli tarkoitus erottaa digitaalisen ja sähköisen taloushallinnon käyttävät vastaajat. Heille annettiin ohjeistuksesi kysymykseen vastattaessa, että jos he käyttävät paperia yhä joissain työvaiheissa eli sähköistä taloushallintoa, heidän kuuluu vastata valitsemalla heille sopivat vaihtoehdot. Muutoin heidän tulee valita vain viimeinen vaihtoehto eli digitaalinen taloushallinto, sillä oletin, että jotkut tilitoimistot käyttävät silloin sähköistä taloushallintoa kehittyneempää muotoa. Jos vastaajat haluavat kertoa lisätietoja, he valitsevat *Muu*-vaihtoehdon ja kertovat tilanteensa taloushallinnon prosesseista. Oletettavasti vastaajat eivät ole erottaneet digitaalisen ja sähköisen taloushallinnon eroja, sillä vaikka ensimmäisessä lomakkeen kysymyksessä vain yksi tilitoimisto on tunnustanut käyttäneen digitaalista taloushallintoa, niin tässä kysymyksessä käy ilmi, että neljä tilitoimistoa (23 %) väittää digitalisoineensa koko taloushallinnon eli muuttanut kaikki tietovirrat, prosessit ja aineistot paperittomaan muotoon. Tässä kysymyksessä he olettivat digitaalisen tarkoittavan samaa kuin sähköinen taloushallinto. 17 vastaajasta seitsemän tilitoimistoa (41 %) on sähköistänyt ostolaskuprosessin. Yhdeksän tilitoimistoa (53 %) on sähköistänyt myynnin ja myyntilaskuprosessin. Viisi tilitoimistoa (29 %) on sähköistänyt matka- ja kululaskuprosessin. Seitsemän tilitoimistoa (41 %) on sähköistänyt maksuliikenteen ja kassanhallinnan. Viisi tilitoimistoa (29%) on sähköistänyt käyttöomaisuuskirjanpidon. Seitsemän tilitoimistoa (41 %) on sähköistänyt palkanlaskennan. Kahdeksan tilitoimistoa (47 %) on sähköistänyt pääkirjanpidon. Kuusi tilitoimistoa (35 %) on sähköistänyt raportoinnin. Kuusi tilitoimistoa (35 %) on sähköistänyt arkistoinnin. Viisi tilitoimistoa (29 %) on sähköistänyt kontrollit. Avoimen kysymyksen on valinnut kaksi vastaajaa (12 %), joista toinen kertoo, että digitaalista taloushallintoa ei käytetä, koska asiakkaat eivät ole siihen suostuneet. Toinen tilitoimisto taas kertoo, että he eivät ole sähköistäneet mitään kysymyksen ehdotetuista vaihtoehdoista. (Kuvio 9)

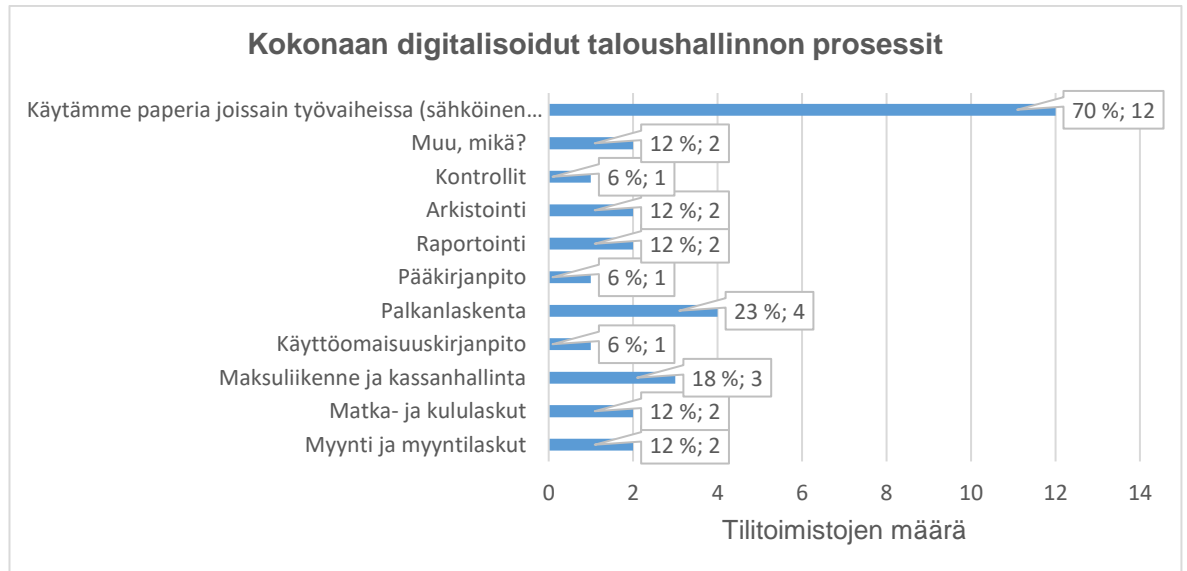

Kuvio 9. Talouhallinnon prosessit, jotka ovat vain osittain sähköistetty. (n=17)

5.2.9 Digitalisoidut taloushallinnon prosessit (paperia ei käytetä ollenkaan)

Tässä yhdeksännessä monivalintakysymyksessä oli myös tarkoitus erottaa digitaalisen ja sähköisen taloushallinnon käyttävät vastaajat. Heille annettiin ohjeistuksesi kysymykseen vastattaessa, että jos he eivät käytä paperia edelleen joissain työvaiheissa eli digitaalista taloushallintoa, heidän kuuluu vastata valitsemalla heille sopivat vaihtoehdot. Muutoin heidän tulee valita vain viimeinen vaihtoehto eli sähköinen taloushallinto, sillä oletin, että jotkut tilitoimistot käyttävät silloin digitaalisen taloushallinnon esiasetusta. Jos vastaajat haluaisivat kertoa lisätietoja, he valitsevat *Muu*-vaihtoehdon ja kertovat tilanteensa taloushallinnon prosesseista. Oletettavasti vastaajat eivät ole erottaneet digitaalisen ja sähköisen taloushallinnon eroja, sillä vaikka ensimmäisessä lomakkeen kysymyksessä vain yksi tilitoimisto on tunnustanut käyttäneen digitaalista taloushallintoa, niin tässä kysymyksessä käy ilmi, että enintään neljä tilitoimistoa (23 %) väittää digitalisoineensa koko taloushallinnon eli muuttanut kaikki tietovirrat, prosessit ja aineistot paperittomaan muotoon. Tässä kysymyksessä he olettivat digitaalisen tarkoittavan samaa kuin sähköinen taloushallinto. 17 vastaajasta 12 tilitoimistoa (70 %) tunnustaa, että he käyttävät sähköistä taloushallintoa. Ostolaskuprosessin digitalisoinnista ei ole tietoa, sillä kyseinen vaihtoehto jäi virheellisesti pois vaihtoehdoista. Yksikään digitaalista taloushallintoa käyttävä tilitoimisto ei mainitse myöskään sitä erikseen. Kuitenkin, kaksi tilitoimistoa (12 %) on digitalisoinut myynnin ja myyntilaskuprosessin. Kaksi tilitoimistoa (12 %) on digitalisoinut matka- ja kululaskuprosessin. Kolme tilitoimistoa (18 %) on digitalisoinut maksuliikenteen ja kassanhallinnan. Yksi tilitoimisto on digitalisoinut käyttöomaisuuskirjanpidon. Neljä tilitoimistoa (23 %) on digitalisoinut palkanlaskennan. Yksi tilitoimisto (6 %) on digitalisoinut pääkirjanpidon.

Kaksi tilitoimistoa (12 %) on digitalisoinut raportoinnin. Kaksi tilitoimistoa (12%) on digitalisoinut arkistoinnin. Yksi tilitoimisto (16 %) on digitalisoinut kontrollit. Avoimen kysymyksen on valinnut kaksi vastaajaa (12 %), joista toinen kertoo, että he ovat sähköistäneet osittain myyntilaskut. Toinen tilitoimisto taas kertoo, että digitaalista taloushallintoa ei käytetä, koska asiakkaat eivät ole siihen suostuneet. (Kuvio 10)

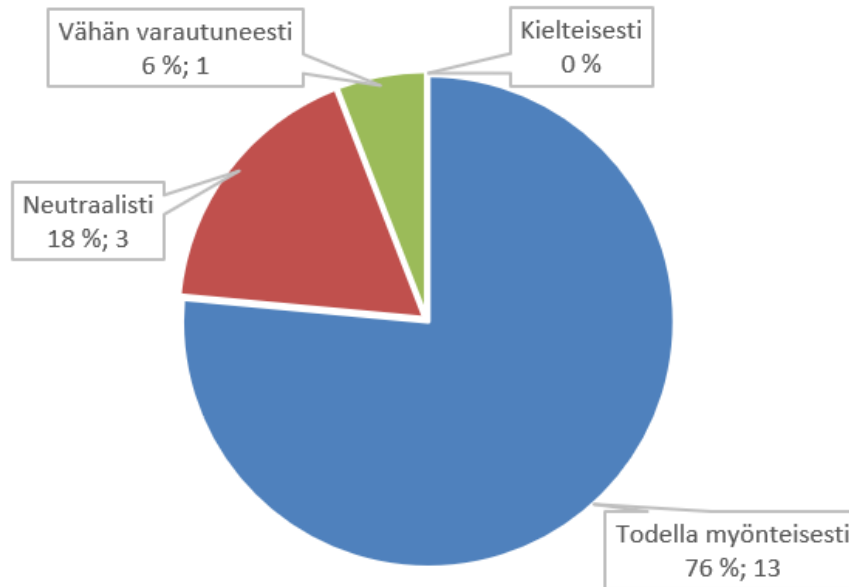

Kuvio 10. Digitalisoidut eli paperittomat taloushallinnon prosessit (n=17)

5.2.10 Tilitoimistojen suhtautuminen digitaaliseen taloushallintoon

Tässä kysymyksessä tilitoimistoilta kysyttiin heidän suhtautumistaan digitaalisesta taloushallinnosta. Suurin osa vastaajista eli 13 tilitoimistoa (76 %) suhtautuu todella myönteisesti, ja vain kolme 17 vastaajasta (18 %) ajattelee neutraalisti digitaalisesta taloushallinnosta. Yksi tilitoimisto 17 vastaajasta (6 %) suhtautuu digitaaliseen taloushallintoon varautuneesti, mutta kukaan ei ajattele siitä kielteisesti. (Kuvio 11)

Tiltoimistojen suhtautuminen digitaaliseen taloushallintoon

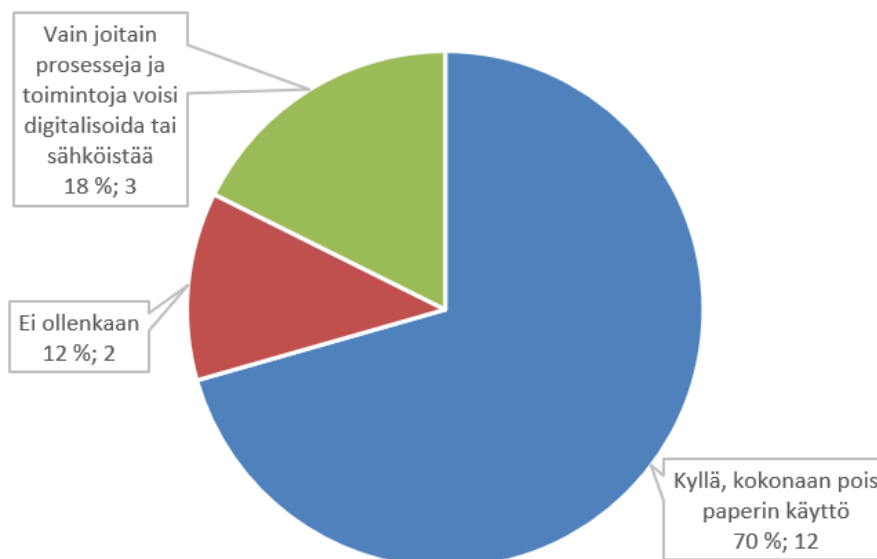

Kuvio 11. Tiltoimistojen suhtautuminen digitaaliseen taloushallintoon (n=17)

5.2.11 Aikomukset kehittää taloushallintoa digitaalisemmaksi tulevaisuudessa

Tiltoimistoilta kysyttiin, että onko heillä aikomuksia kehittää heidän taloushallintoaan digitaalisemmaksi eli paperittomaksi tulevaisuudessa. Suurin osa eli 12 tiltoimistoa (70 %) aikoo kehittää taloushallintoaan pois paperin käytöstä digitaalisemmaksi. Kolme 17 vastajasta (18 %) tyytyisi vain sähköiseen taloushallintoon eli poistaisi paperin käytön vain osasta taloushallinnon prosesseistaan. Kaksi tiltoimistoa (12 %) on päättänyt olla kehittämättä taloushallintoa ollenkaan. (Kuvio 12)

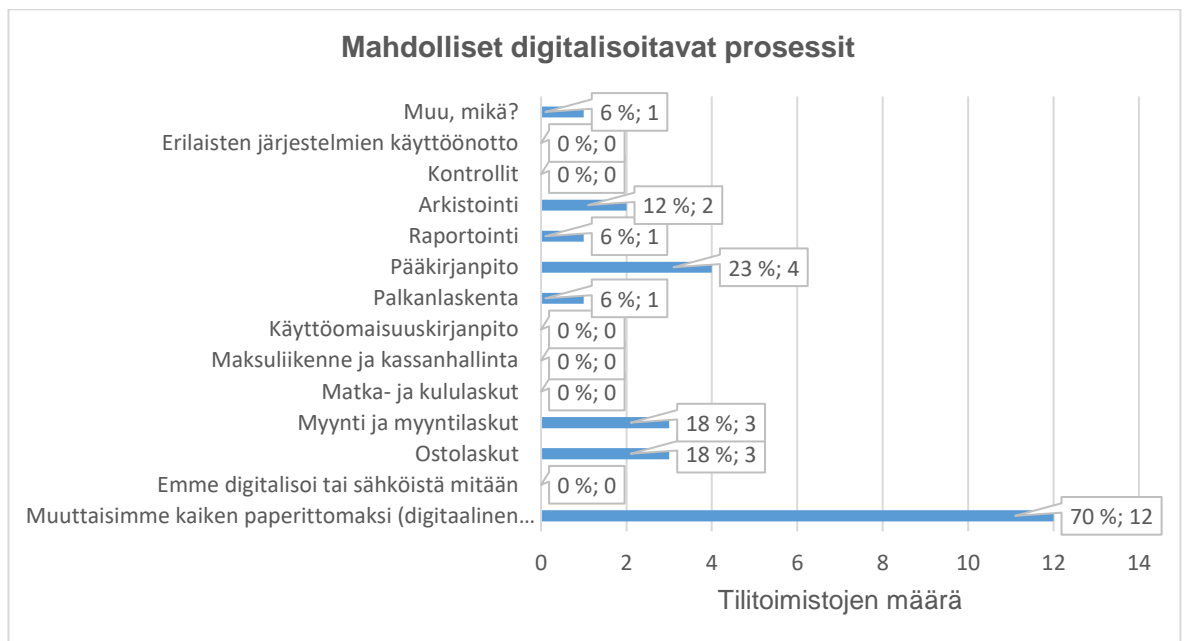
Aikooko tiltoimisto digitalisoida taloushallintoaan?

Kuvio 12. Aikomukset kehittää taloushallintoa digitaalisemmaksi tulevaisuudessa (n=17)

5.2.12 Mitä prosesseja tilitoimisto sähköistäisi tai digitalisoisi enemmän?

12 tilitoimistoa (70 %) 17 vastaajasta muuttaisi mielellään koko taloushallintonsa paperitomaan eli digitaaliseen muotoon. Kukaan ei ole päättänyt olla kehittämättä taloushallintonsaan ollenkaan, oli kyseessä kehittyminen sähköiseen tai digitaaliseen taloushallintoon. Koska digitaalinen taloushallinto tarkoittaa täysin paperitonta toimintaa ja datankäsittelyä, oletettavasti vastaajat haluavat siirtyä enemmän sähköiseen taloushallintoon eli muuttaa vain osittain taloushallintonsa prosesseja ja tietokantoja. 17 vastaajasta kolme tilitoimistoa (18 %) sähköistäisi ostolaskuprosessin. 3 tilitoimistoa (18 %) sähköistäisi myynnin ja myyntilaskuprosessin. Yksikään tilitoimisto ei sähköistäisi matka- ja kululaskuprosessia, maksuliikennettä ja kassanhallintaa, saati käyttöomaisuuskirjanpitoa. Yksi tilitoimisto (6 %) sähköistäisi palkanlaskennan. Neljä tilitoimistoa (23 %) sähköistäisi pääkirjanpidon. Yksi tilitoimisto (6 %) sähköistäisi raportoinnin. Kaksi tilitoimistoa (12 %) sähköistäisi arkistoinnin. Yksikään tilitoimisto ei sähköistäisi kontroleja, saati ottaisi enemmän uusia erilaisia järjestelmiä käyttöön. Avoimen kysymyksen on valinnut yksi vastaaja (6 %), jonka mukaan digitaalisen tai sähköisen taloushallinnon käyttöönotto ei ole ajankohtaista, koska toiminta ajetaan alas eläkkeelle siirtymisen tähden. (Kuvio 13)

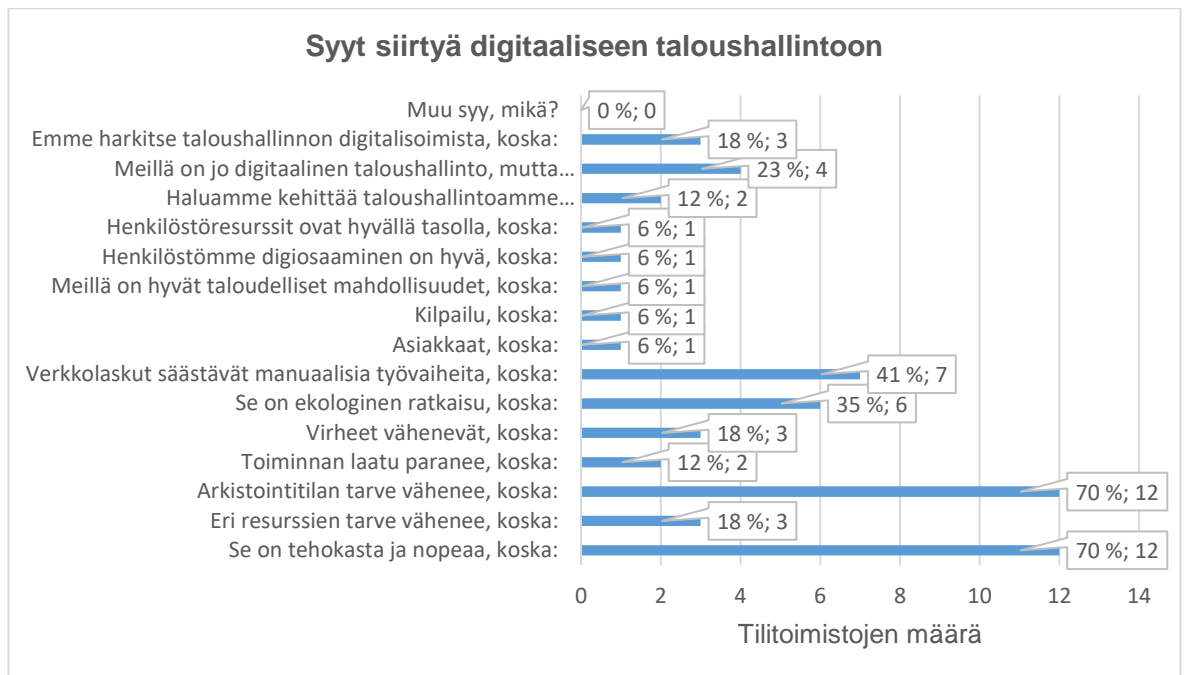
Kuvio 13. Prosessit, jotka tilitoimisto sähköistäisi tai digitalisoisi enemmän (n=17)

5.2.13 Mistä syistä tilitoimistot harkitsisivat taloushallinnon digitalisoimista kokonaan pois paperin käytöstä?

Tässä kysymyksessä tilitoimistoilta tiedusteltiin, että jos he harkitsisivat digitaalisen taloushallinnon käyttöönottoa, he valitsisivat parhaat vaihtoehdot ja halutessaan perustelisivat, mistä syistä he niin tekisivät. 17 vastaajasta 12 tilitoimistoa (70 %) digitalisoisi taloushallintonsa sen tehokkuuden ja nopeuden vuoksi. Kaksi tilitoimistoa (12 %) tarkentavat vielä vastaustaan seuraavanlaisesti; Toisen vastaajan mukaan kaikki on silloin ajan tasalla edellisen päivän tarkkuudella, ja toinen tilitoimisto kertoo, että kaikki löytyy saman ohjelman takaa. 17 vastaajasta kolme tilitoimistoa (18 %) digitalisoisi taloushallintonsa, koska eri resurssien tarve vähenisi. 12 tilitoimistoa (70 %) digitalisoisi taloushallintonsa, koska arkistointitilan tarve vähenisi. Näistä vastanneista kolme tilitoimistoa tarkentavat vielä vastaustaan seuraavanlaisesti; Ensimmäisen vastaajan mukaan paperia ei tarvitsisi tulostaa, toisen vastaajan mukaan heillä on paljon arkistoitavaa, sillä nykyään vuodessa yhden yrityksen kohdalla tulee jo noin 30-40 mappia. Kolmas tilitoimisto sanoo, että 12 mapin sijaan pärjäisi yhdellä mapilla vuodessa. Kaikista vastanneista kaksi tilitoimistoa (12 %) digitalisoisi taloushallintonsa, koska toiminnan laatu paranisi. Yksi heistä tarkentaa vastaustaan sillä, että talouden tila saataisiin tietää reaaliajassa. Kaikista 17 vastaajasta kolme tilitoimistoa (18 %) digitalisoisi taloushallintonsa, koska virheet vähenisivät. Yksi heistä tarkentaa vastaustaan sillä, että digitaalisessa taloushallinnossa tiettyä samaa asiaa ei silloin käsiteltäisi monta kertaa vahingossa uudestaan. Kaikista vastanneista 7 tilitoimistoa (41 %) digitalisoisi taloushallintonsa, koska se olisi ekologinen ratkaisu. 7 tilitoimistoa (41 %) digitalisoisi taloushallintonsa, koska verkkolaskut säästäisivät manuaalisia työvaiheita. Yksi heistä tarkentaa vastaustaan sillä, että verkkolaskut tulevat suoraan kirjanpitoon ja maksatukseen. Kaikista vastanneista yksi tilitoimisto (6 %) digitalisoisi taloushallintonsa asiakkaitensa takia. Yksi tilitoimisto (6 %) digitalisoisi taloushallintonsa kilpailuedun takia. Yksi tilitoimisto (6 %) digitalisoisi taloushallintonsa, koska heillä olisi hyvät taloudelliset mahdollisuudet siihen. Yksi tilitoimisto (6 %) digitalisoisi taloushallintonsa, koska heidän henkilöstönsä digiosaaminen on hyvä. Yksi tilitoimisto (6 %) digitalisoisi taloushallintonsa, koska heidän henkilöstöresurssinsa olisivat hyvällä tasolla. Kaksi tilitoimistoa (12 %) digitalisoisi taloushallintonsa, koska he haluavat kehittää taloushallintoaan digitaalisemmaksi. Neljä tilitoimistoa (23 %) väittää käyttävänsä jo digitaalista taloushallintoa ja kehittäisivät sitä lisää. Tämä aiheutti pohdintaa kysymyksen ymmärrettävyydestä, sillä kyselylomakkeen ensimmäisen kysymyksen tuloksista käy ilmi, että vain yksi tilitoimisto käyttää sitä. Oletettavasti suurin osa heistä käsittivät digitaalisen taloushallinnon tarkoittavan samaa kuin sähköinen taloushallinto, tai osa heistä haluaa kehittää nykyisen tilansa tekoälyyn ja robotiikkaan, joista kysytään vastaajilta vasta kyselylomakkeen loppupuolella. Lopuksi, kaikista vastanneista kolme tilitoimistoa (18 %) ei harkitse taloushallinnon digitalisoimista.

Kaksi tilioimistoa tarkentavat vielä vastaustaan seuraavanlaisesti; Ensimmäisen vastaajan mukaan heidän ohjelmansa ovat rakennettu niin, että niitä ei voi muuttaa digitaalisiksi, ja selainpohjaiset kirjanpito-ohjelmat eivät heidän alallaan ole tarpeellisia. Toisen vastaajan mukaan toiminta ajetaan alas eläkkeelle siirtymisen vuoksi. (Kuvio 14)

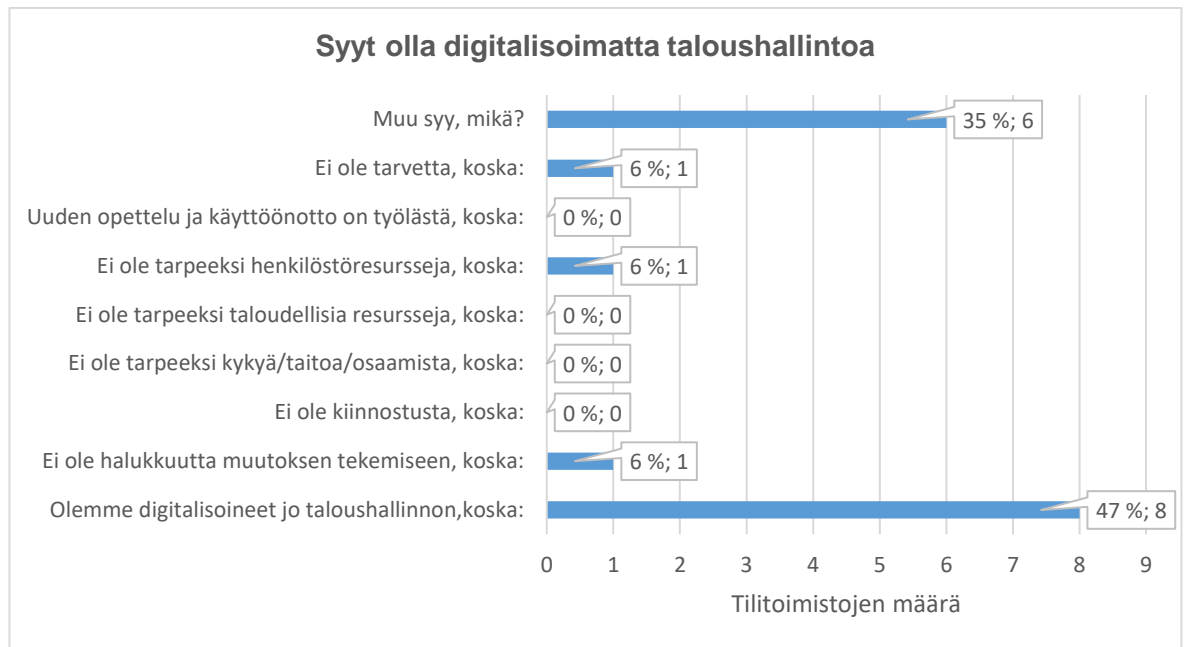

Kuvio 14. Syyt, joiden perusteella tilioimistot harkitsisivat taloushallinnon digitalisoimista (n=17)

5.2.14 Mistä syistä tilioimistot eivät aio digitalisoida taloushallintoa kokonaan pois paperin käytöstä?

Tässä kysymyksessä tiedustellaan niiltä tilioimistoilta, jotka eivät ole aikeissa muuttaa taloushallintoaan digitaalisiksi. Kaikista vastanneista 8 tilioimistoa (47 %) väittää digitalisoineensa jo taloushallintonsa. Tämä aiheutti pohdintaa kysymyksen ymmärrettävyydestä, sillä kyselylomakkeen ensimmäisen kysymyksen tuloksista käy ilmi, että vain yksi tilioimisto käyttää sitä. Oletettavasti suurin osa heistä käsittivät digitaalisen taloushallinnon tarkoittavan samaa kuin sähköinen taloushallinto. Kaksi tilioimistoa tarkentavat vielä vastaustaan seuraavanlaisesti; Ensimmäisen vastaajan mukaan digitalisointiprosessi on vielä kesken. Toisen vastaajan mukaan muutama asiakas on ollut kiinnostunut lähtemään mukaan sähköistysprojektiin. Kaikista vastanneista yksi tilioimisto ilmoittaa, että heillä ei ole halukkuutta tehdä muutoksia taloushallinnon sähköistämisen tai digitalisoimisen suhteen. Syynä on se, että kaikki toimii nykyisellä tavalla hyvin. Kaikista vastanneista yksi tilioimisto (6 %) ilmoittaa, että heillä ei ole tarpeeksi henkilöstöresursseja. Yksi tilioimisto (6 %) taas ei koe tarvetta, koska heidän toimintansa lopetetaan eläkkeelle siirtymisen vuoksi.

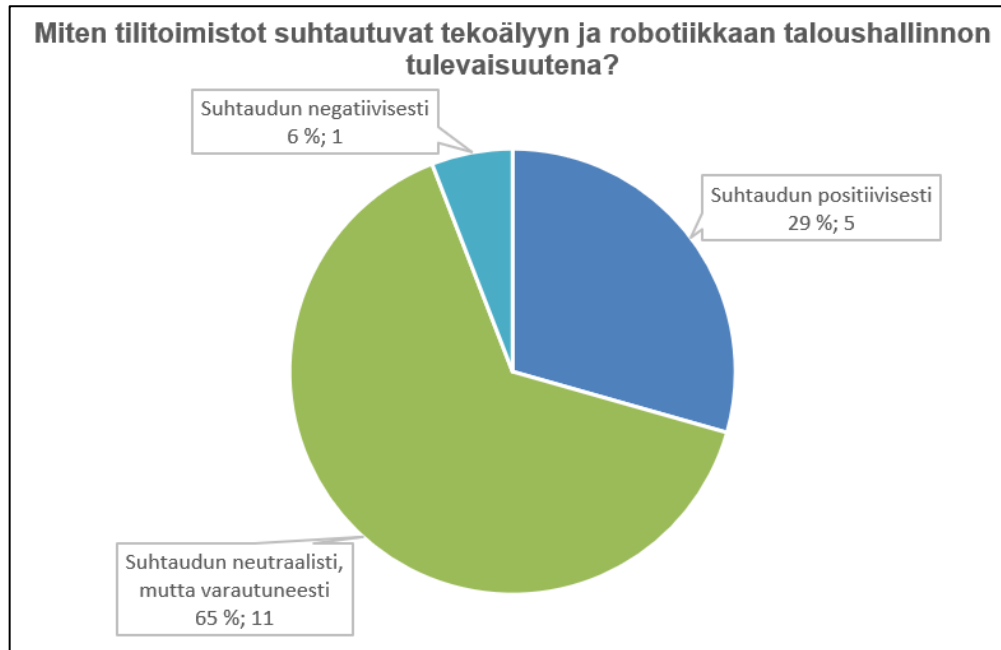
Kaikista vastanneista kuusi tilitoimistoa (35 %) kertoo muun syyn avoimessa kysymyksessä. Yhden vastaajan mukaan he tulevat varmaan monta vuotta vielä tarjoamaan perinteistä taloushallintoa. Syy mainittu aikaisemmin. Kolme tilitoimistoa (18 %) aikoo digitalisoida taloushallintonsa pikkuhiljaa. Yksi tilitoimisto perustelee asiaa toiminnan loppumisella, ja yhden vastaajan mielestä ei ole vielä digitalisoinnin aika. (Kuvio 15)

Kuvio 15. Syyt, joiden perusteella tilitoimistot eivät aio digitalisoida taloushallintoa (n=17)

5.2.15 Miten tilitoimistot suhtautuvat tekoälyyn ja robotiikkaan taloushallinnon tulevaisuutena?

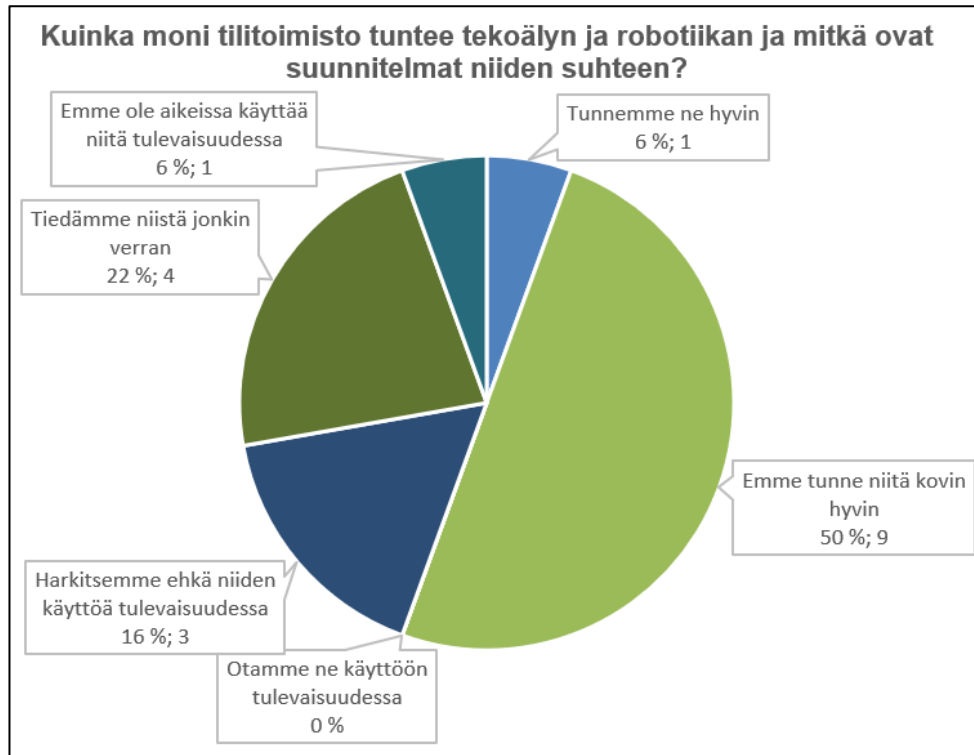
Viimeisissä kysymyksissä tilitoimistoilta tiedustellaan heidän asennettaan tekoälystä ja robotiikasta, jotka ovat digitaalista taloushallintoa kehittyneemmät muoto. Suurin osa vastaajista eli 11 tilitoimistosta (65 %) suhtautuu neutraalisti, mutta varautuneesti tekoälyyn ja robotiikkaan. Viisi tilitoimistoa (29 %) kokonaisuudessaan 17 vastanneista suhtautuu niihin positiivisesti. Vain yksi tilitoimisto (6 %) suhtautuu niihin negatiivisesti. (Kuvio 16)

Kuvio 16. Tilitoimistojen suhtautuminen tekoölyyn ja robotiikkaan taloushallinnon tulevaisuutena (n=17)

5.2.16 Miten hyvin tilitoimistot tuntevat tekoölyn ja robotiikan ja mitä he suunnittelevat niiden suhteen?

Lopuksi tilitoimistot saivat monivalintakysymyksessä kertoa, miten hyvin he tunsivat en-tuudestaan tekoölyn ja robotiikan, ja mitkä olivat mahdolliset suunnitelmat niiden suhteen. Yhdeksän tilitoimistoa (50 %) kertoo, että he eivät tunne niitä kovin hyvin. Neljä tilitoimis-toa (22 %) sanoo, että he tietävät niistä jonkin verran. Vain yksi tilitoimisto (6 %) tuntee ne hyvin. Kolme tilitoimistoa (18 %) ei ole kertonut heidän tietouttaan tekoölystä ja robotii-kasta. Mitä käyttöönottoon tulee, kolme tilitoimistoa (16 %) harkitsee mahdollisesti niiden käyttöönottoa tulevaisuudessa. Vain yksi tilitoimisto (6 %) ei aio käyttää niitä tulevaisuu-nessa. Yksikään tilitoimistoista (0 %) ei ole ottamassa juuri nyt tekoölyä, saati robotiikkaa käyttöön. (Kuvio 17)

Kuvio 17. Tilitoimistojen tietous ja suunnitelmat tekoälyn ja robotiikan suhteen (n=17)

5.3 Tutkimusongelmaan vastaaminen

Opinnäytetyön pääongelmana on saada selville, että millaiset valmiudet Itä-uudenmaan tilitoimistoilla on taloushallinnon digitalisoimiseen. Alaongelmina ovat seuraavat; millä tasolla tilitoimistot ovat digitalisaation kannalta, mitkä ovat valmiudet digitalisaatiossa ja mitkä ovat suunnitelmat digitalisaation suhteen. Pääongelman ratkaisemiseksi piti ensin selvittää, mitä valmiudella tässä tutkimuksessa tarkoitetaan. Tässä tutkimuksessa valmiudella tarkoitetaan osaamista, halua, mahdollisuutta tai tarvetta. Suurin osa vastanneista kertoo, että heillä olisi tarpeeksi osaamista käyttää digitaalista taloushallintoa. Toiseksi suurin osa haluaa kehittyä digitaalisemmaksi, ja kolmanneksi suurimmalla osalla on mahdollisuuksia siihen. Vain pieni osa vastanneista kokee tarvetta kehittyä digitaalisemmaksi. Vähiten vastanneista eli vain yksi tilitoimisto koki, että heillä ei ole tarpeeksi osaamista tai tarvetta kehittyä digitaalisemmaksi. Ratkaisu alaongelmaan eli millä tasolla tilitoimistot ovat, ilmenee näin; virallisesti digitaalista eli täysin paperitonta taloushallintoa käyttää kaikista 17 vastanneesta vain yksi tilitoimisto. Suurimmalla osalla vastanneista käyttää pääosin sähköistä taloushallintoa eli käyttää vielä jossain määrin paperia tietyissä eri taloushallinnon prosesseissa. Tilitoimistojen valmiudet digitalisaatiossa alaongelmana tarkentavat tutkimuksen pääongelmaa seuraavanlaisesti; Suurin osa suhtautuu digitaaliseen taloushallintoon todella myönteisesti, ja heillä on pääosin positiivisia kokemuksia siitä. Tilitoimistojen suunni-

telmat digitalisaation suhteen ovat se, että suurin osa heistä digitalisoisivat mielellään taloushallintonsa tulevaisuudessa. Pieni osa kokee vaikeuksia digitalisoimisessa, ja keskimäärin pari tilitoimistoa tyytyisi sähköiseen tai perinteiseen taloushallintoon.

6 Tutkimustulosten luotettavuuden arviointi

Tässä luvussa arvioidaan tutkimuksesta saadun tuloksen paikkansapitävyyttä. Käsitteet reliabiliteetti eli tarkkuus ja validiteetti mittaavat tutkimuksen luotettavuutta niin, että saadaan selville, kuinka luotettavina saatuja tuloksia voidaan pitää.

6.1 Reliabiliteetti ja validiteetti

Reliabiliteetilla tarkoitetaan periaatteessa tutkimuksesta saatujen tulosten pysyvyyttä. Näin ollen selvitetään, miten reliabeleita tutkimustulokset ovat. Reliaabeli tutkimus pystyy toistamaan samankaltaisia tuloksia, jotka ovat tarkkoja eikä sattumanvaraisia. Jotta tulokset olisivat luotettavia, niiden saamiseksi on varmistettava, että otos on tarpeeksi suuri ja sen verran edustava, että se muistuttaisi perusjoukkoa. Kun tietoja aletaan kerätä, tiedonkeruuprosessi, tulosten syöttö ja käsittely on tehtävä huolellisesti ja virheettömästi. (Tilastollinentutkimus, 2018) Tämän opinnäytetyön tutkimuksen tuloksista tuli sattumanvaraisia, koska kato oli suuri ja otos jäi pieneksi. Oli tyydyttävä näytteeseen, joka oli jäänyt tavoitetun otoksen ja tulleen kadon vähennyksenä. Tutkimuksen tulokset tulkittiin niin tarkasti kuin mahdollista, eikä yksikään vastaus jätetty huomioimatta.

Validiteetilla tarkoitetaan tulosten pätevyyttä (Metropolia, 2018). Validi tutkimus mittaa täsmälleen sitä, mitä oli tarkoituskin tutkia. Se ei saa sisältää paljon systemaattisia virheitä, ja siinä ilmenee keskimäärin oikeita tuloksia. Tutkimuksen sisäisen validiuksen varmistamiseksi opinnäytetyö pitää suunnitella huolellisesti ja tiedonkeruu on harkittava tarkkaan; Kysymykset ovat yksiselitteisiä, mittaavat oikeita asioita ja pystyvät kattamaan koko tutkimusongelman. Vastausprosentin on oltava korkea. Perusjoukko on oltava selkeästi määriteltä sekä kattavasti luetteloitu. Opinnäytetyössä tulee ilmetä edustava otos, joka on syntynyt oikein tehdyllä otannalla, ja otanta on saatu koko perusjoukosta sopivalla otantamenetelmällä (Tilastollinentutkimus 2018.). Tutkimuksen ulkoisella validiteetilla mitataan saatujen tulosten yleistettävyyttä. Tarkoitus on mitata, kuinka paljon opinnäytetyössä saatuja tuloksia olisi mahdollista yleistää verrattuna muihin samankaltaisiin tutkittaviin kohteisiin (Metropolia, 2018). Tässä opinnäytetyössä suoritettiin kokonaistutkimus, koska otoksesta ei tullut tarpeeksi edustavaa ja siten tuloksia ei voida yleistää matalan vastausprosentin takia. Kysymykset olivat jääneet vastaajilta ohjeistuksesta huolimatta epäselviksi, jonka seurauksena vastausten määrä sähköisen ja digitaalisen taloushallinnon kohdalla voi vaihdella. Tosin kysymykset onnistuivat suurimmilta osin kattamaan tutkimusongelman ja

kysymykset pääosin mittasivat oikeita asioita. Perusjoukko oli selvästi määritelty ja luetteloitu.

Näin ollen tutkimustulokset eivät ole tarpeeksi luotettavia, eikä niitä voi siksi yleistää. Tutkimustulokset osoittautuivat suuntaa-antaviksi, eli ne antavat aavistuksen siitä, millaiset valmiudet Itä-Uudenmaan tilitoimistoilla on digitaalisen taloushallinnon suhteen.

7 Pohdinta

Tilitoimisto on kokenut muutoksia jo vuosien ajan teknologian muuttuessa. Jos tilitoimisto ei hyödynnä digitalisaatiota ja sen tuomia mahdollisuuksia, kyseinen toimiala uhkaa jäädä helposti ja nopeasti jälkeen kehityksestä ja sen liiketoiminta voi kärsiä tulevaisuudessa. Digitalisaation tuomat muutokset tilitoimistoissa vaikuttavat monilla eri toiminta-alueilla, kuten asiakassuhteissa, prosesseissa, tuotteissa ja palveluissa sekä johdon ja työntekijöiden toiminnassa.

Tällä opinnäytetyöllä ei ollut työnantajaa, ja siksi se ei palvele yritysmaailmaa parhaalla mahdollisella tavalla. Tutkimuksen avulla pyrittiin tekemään tämän hetken katsaus Itä-Uudenmaan tilitoimistojen tilanteesta digitalisaatiomurroksen aikana. Katsauksen avulla oli tarkoitus nähdä, onko digitalisaatio laajentunut jo pitkälle pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Koska toimeksiantaja puuttuu, tämän opinnäytetyön tulosten hyödynnettävyys käytäntöön vähenee selkeästi.

Teorian päälähteeksi muodostui Lahden ja Salmisen teos Digitaalinen taloushallinto (2014). Yhtä kattavia teoksia ei ole, joten ainoat materiaalit, jotka olisivat yhtä asiantuntevia ja ajankohtaisia kuin edellä mainittu kirja, olisivat digitaaliseen taloushallintoon erikoistuvat artikkelit. Muun muassa Emce, Talouselämä ja Ekonomilehti pystyivät tarjoamaan tarpeeksi ajankohtaista tietoa alasta, joka muuttuu päivä päivältä ja tieto vanhenee nopeimmin.

Kyselylomakkeen kysymykset saattoivat vaikuttaa vastausten laatuun ja määrään niin, että kysymykset olivat liian hankalasti tulkittavia, lomake oli siihen nähden liian pitkä. Ensimmäisestä kysymyksestä on ilmennyt, että virallisesti digitaalista eli täysin paperitonta taloushallintoa käyttää kaikista 17 vastanneesta vain yksi tilitoimisto. Myöhemmin muissa kysymyksissä ilmenee, että digitaalista taloushallintoa käyttää jo moni muukin. Tämä ei voi olla mahdollista, koska silloin, kun vastaajilta kysyttiin osittain sähköistetyistä taloushallinnon prosesseista, vastauksia tuli paljon enemmän verrattuna siihen kysymykseen,

missä vastaajat kertoivat täysin digitalisoiduista prosesseista. Tietenkin muista kysymysten vastauksista kävi ilmi, että keskimäärin kolme tilitoimistoa on vasta siirtymässä digitalisaatioon vähitellen tulevaisuudessa.

Kyselyn tuloksista ilmeni, että vain yksi tilitoimisto käyttää digitaalista taloushallintoa. Se on luopunut paperista niin, ettei sen käyttö ole enää niin välttämätöntä, mutta todennäköisesti he käyttävät paperia vain pyydettyä. Kyselylomakkeen ainoassa kokonaan avoimessa kysymyksessä kävi ilmi, että yksi tilitoimisto on viime vuoden puolella ottaneet käyttöön täysin digitaalisen järjestelmän perinteisemmän, vanhan järjestelmän rinnalle. Perusteluksi he mainitsevat asiakkaan tarpeet. Kyselyn tuloksista ei käy selvästi ilmi, mistä syystä asiakkaat vaativat digitaalisuutta, mutta teoriaosuudesta voi päätellä, että he arvostavat nopeutta ja tehokkuutta tiedon saamisessa.

Kysymys, jossa tiedusteltiin tilitoimistojen käyttöjärjestelmien määrästä, pyrki selvittämään, käyttävätkö pienet tilitoimistot vain yhtä järjestelmää. Jos he käyttävät, teorian mukaan he käyttäisivät sähköistä taloushallintoa. Näin ei kuitenkaan voi olla kaikkien tilitoimistojen kohdalla, koska sähköistä taloushallintoakin voi tehostaa muilla sovelluksilla siinä missä digitaalisessa taloushallinnossakin. Kysymyksen tuloksella on näin ollen vähemmän merkitystä sen kannalta, kun halutaan löytää perusjoukosta kaikki digitaalista taloushallintoa käyttävät tilitoimistot. Sähköisen taloushallinnon käyttäjät otettiin tutkimukseen mukaan, koska Itä-Uudenmaan tilitoimistoilta ei tässä tutkimuksessa vielä oleteta, että digitalisaatio olisi laajentunut kaikenkokoisiin tilitoimistoihin.

Kun vastaajilta kysyttiin valmiuksia ja syitä kehittää taloushallinto digitaalisemmaksi, vastaan tuli vastausten epätasainen määrä tilitoimiston henkilöstön osaamisesta. Suurimmalle osalle termi valmius tarkoitti osaamista tai kykyä, ja tilitoimistot kokivat olevansa tarpeeksi asiantuntevia digitaalisen taloushallinnon käytön suhteen. Kuitenkin myöhemmin digitaaliseen taloushallintoon kehittämisen sysitä kysyttäessä vain yksi vastaaja on valinnut osaamisen tärkeäksi syyksi siirtyä digitaaliseen taloushallintoon. Tästä ei voi kuin päätellä, että he eivät enää pitäneet kyselyssä edetessään henkilöstön osaamista kaikkein tärkeimpänä syynä kehittää taloushallintoa digitaalisemmaksi. Siinä vaiheessa tärkeimmiksi syiksi tulivat tiedonsaannin nopeus, toiminnan tehostuminen ja paperin määrän väheneminen. Vastaajat eivät koskaan maininneet kysyttäessä osaamista syyksi siihen, mikä estäisi tai hidastaisi heitä kehittämästä taloushallintoaan digitaalisemmaksi.

Kun vastaajilta kysyttiin, mikseivät he ole digitalisoineet taloushallintoaan, eniten avoimissa vastauksissa mainittiin asiakkaat syyksi siihen. Vaikka kokonaistutkimustulosten

määrä jäikin pieneksi, niin tämä vastaus toistui muissakin kysymyksissä. Suurin osa tilitoimistoista suhtautuu todella myönteisesti digitaaliseen taloushallintoon ja he myös muuttivat kaiken digitaaliseen muotoon, mutta vähintään kolme vastaajaa joutuu jäämään kehityksessä paikalleen lähinnä siksi, että asiakkaat ovat tottuneet käsittelemään tiettyjä aiheistoja paperisessa muodossa.

Toiseksi eniten vastaajat tarkoittivat valmiudella halukkuutta siirtyä digitaaliseen taloushallintoon. Kolmanneksi suosituin valmiuden määritelmä tilitoimistoille oli mahdollisuus. Todennäköisesti ulkopuoliset tekijät haittaavat digitaalisen kehityksen etenemistä, vaikka kukaan ei myöntänyt minkään tahon hidastavan sitä. Muutama tilitoimisto haluaisi neuvotella enemmän siitä, kuinka paljon digitaaliseen taloushallintoon kannattaa sijoittaa. Kuten edellä mainittiin, osa tilitoimistoista ei voi ajatella digitalisoitumista asiakkaiden tarpeiden takia. Muutamaa häytti se vaiva, että tilitoimistossa käytettävät ohjelmistot on vaikea integroida. Myös osalla on vaikeuksia löytää aikaa taloushallinnon kehittämiseksi.

Kun vastaajilta kysyttiin syitä, miksi he aikoisivat digitalisoida taloushallintonsa, niistä suosituimmista syistä lukeutuivat arkistointitilan väheneminen ja digitalisaation tuoma tehokkuus ja nopeus. Teoriassa viitattiin monella tapaa siihen kuinka eri taloushallinnon prosesseissa paperittomuus helpottaisi työtehtävien etenemistä.

Myös verkkolaskut mainittiin syyksi digitalisoida taloushallinto. Perusteluiksi annettiin yksi selitys, että ne tulevat suoraan kirjanpitoon ja maksatukseen. Verkkolaskut osoittautuivat teorian mukaan hyödyllisiksi myös kyseisen syyn kannalta.

Yksi vastaaja osallistui kyselyyn, vaikka oli lopettamassa toimintaansa eläköitymisen takia. Kyseinen tilitoimisto ei siksi kokenut tarvetta kehittää taloushallintoa digitaalisemmaksi. Teoriassa arvioitiin, että olisi hyvä, jos talousorganisaatio pystyisi toimimaan pienemmillä resursseilla. Suomessa eläköityy paljon taloushallinnon osaajia, eikä siltä tosiasialta välty Itä-Uudenmaan seuduillakaan.

Myös ekologinen ratkaisu miellettiin hyväksi syyksi kehittää taloushallintoa digitaaliseksi. Syytä ei varsinaisesti selitetty tarkemmin, mutta teoriassa paperin kulutus vähenee huomattavasti, jos kaikki Suomen tilitoimistot luopuisivat perinteisestä kirjanpidosta.

Kun tilitoimistoilta kysyttiin tekoälystä ja robotiikasta taloushallinnon tulevaisuutena, kysymyksistä tuli pääteltyä se, että suurin osa vastaajista ei tunne robotiikkaa ja tekoälyä kovin hyvin, jonka takia he suhtautuvat siihen varautuneesti, todennäköisesti suurimmilta osin

samoista syistä kuin digitaalisen taloushallinnon käyttöönoton syistä. Vain heistä muutama uskaltaa harkita niiden käyttöönottoa tulevaisuudessa.

7.1 Jatkotutkimusehdotukset

Kyselytutkimuksella on mahdollisuus antaa hyvät perusteet jatkotutkimukselle. Tämä opinnäytetyö voi herättää kysymyksiä digitalisaatiosta kiinnostuneille, ja siten he voivat yrittää tutkia aihetta tarkemmin laadullisen tutkimuksen avulla. Laadullinen tutkimus toisi tarkemmin esiin syitä siihen, miksi jotkut Itä-Uudenmaan tilitoimistot eivät ole siirtyneet digitaaliseen taloushallintoon.

7.2 Oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyöprosessi aloitettiin helmikuussa 2018, kun aiheanalyysin valmiiksi ja odotin tulevia järjestelyjä. Helmikuussa tutkimuksen johdantoa mietittiin yhdessä ohjaajan kanssa. Tutkimuksen johdanto työstettiin ja päätettiin ennen maaliskuun alkua, jotta opinnäytetyön tavoite selkeytyisi ennen teoriaosuuden aloittamista. Tutkimuksen aiheeseen päädyttiin omasta kiinnostuksesta taloushallinnon digitalisoitumista kohtaan sekä halusta selvittää, millä tasolla Itä-Uudenmaan tilitoimistot ovat digitalisaation kannalta, ja mitkä ovat tulevaisuuden suunnitelmat niiden suhteen. Mielenkiintoa pitivät yllä ajankohtaiset uutiset digitalisaatiosta, sen etenemisestä ja vaikutuksista Suomen tilitoimistoihin ja muihin toimialoihin. Ymmärsin, että vaikka digitalisaatio on edennyt jo vuosikymmenien ajan kaikilla toimialoilla, se tuottaa yhä vaikeuksia muun muassa riittävän koulutuksen kannalta. Aihe rajattiin ainoastaan Itä-Uudenmaan tilitoimistoihin, koska tilitoimistoissa taloushallinto on ilmeistä ja Itä-Uusimaa on seutua, joka on pääkaupunkiseutuun verrattuna vähemmän asuttua ja näin ollen vähemmän mukana kiivaasti kehittyvässä digimurroksessa. Digitalisaatiota tutkittiin tilitoimistoissa toimivien taloushallinnon asiantuntijoiden näkökulmasta.

Opinnäytetyösuunnitelman tekeminen auttoi hahmottamaan työn kokonaisuutta ja laittamaan prosessin eri vaiheet järjestykseen. Varsinaisen opinnäytetyön kirjoittaminen alkoi tietoperustaan tutustumalla, jolloin teoriaa kerättiin kirjallisuudesta ja pääosin artikkeleista. Prosessia tosin hidasti se, että tietokone ei tallentanut tietoperustaa ennen kyselylomakkeen laatimista, ja koko teorian keruu piti aloittaa alusta. Teoriasta pohjautuvat ajatukset olivat yhä mielessä, jolloin aloin laatia kyselylomaketta niiden pohjalta. Kysymysten laadintaan siirryttiin sen jälkeen, kun tietoperustaa oli jo jonkin verran kerätty uudelleen. Opinnäytetyöohjauksessa sovittiin ohjaajan kanssa seuraavasta määräajasta, johon mennessä piti olla kyselylomakkeen kysymykset valmiina. Siinä samassa sovittiin henkilökoh-

tainen tapaamisaika, jolloin käytiin kysymykset läpi. Maaliskuun lopulla kyselylomake käytiin läpi noin kahteen otteeseen, ennen kuin se alettiin lähettää etukäteen etsityille vastaanottajille saateviestin kera. Kahden viikon ajan pohdin vielä teorian rakennetta ja järkevyyttä. Siinä samassa tarkkailin tilitoimistojen vastausintoa, ja sen pohjalta valmistauduin laatimaan muistutusviestin niille, jotka eivät vielä vastanneet kyselyyn. Muistutusviestiä tarkasteltiin ohjaajan kanssa ennen sen lähettämistä. Kiinnitin huomiota viestin ulkoasuun niin, ettei se muistuttaisi liikaa markkinointiviestintään liittyviä mainoksia. Muistutusviesti oli yksinkertainen ja se sisälsi mahdollisimman vähän tekstiä verrattuna ensimmäiseen viestiin. Vain itse lomake oli värikkäämpi ja se pyrki piristämään aihetta kesäisillä väreillä ja taustakuvalla. Vaikka vastausaika oli tilitoimistoille melko rauhallista, juuri ennen vapun alkua, vastausprosentti jäi pienestä vastausajan lisäämisestä huolimatta varsin alhaiseksi. Tästä opittiin se, että kyselylomake kannattaa tehdä niin huolella kuin mahdollista, sillä kyselylomakkeen helppolukuisuus ja ulkoasu nostaa tilitoimistojen motivaatiota vastata kyselyyn. Alhaisen vastausprosentin takia päätin analysoida kaiken aineiston, minkä kyselystä irti sain. Opin ainakin pienten tilitoimistojen kohdalla, millaista on kohdata digitaalinen taloushallinto ja millaiset valmiudet heillä on digitalisaatioon ja sen kehittämiseen.

Loppujen lopuksi opinnäytetyön kirjoittaminen oli opettavainen niin stressinhallinnan, projektinhallinnan, pienen tiedonmäärän käsittelyn kuin niiden tulkinnan osalta. Huomattiin, että opinnäytetyön kirjoittamisen aikana täytyi siirtyä aiheesta toiseen, jos jää jossain kohtaa miettimään liian kauan eikä kirjoittamisessa edetty tarpeeksi. teorian uudelleen kirjoittaminen tuntui entistä enemmän raskaalta, kun sen joutui kirjoittamaan koneen reistailtua uudestaan. Eri lähteitä täytyi etsiä uudestaan, ja siinä samassa uusia artikkeleita tuli julki esimerkiksi Talouselämän internetsivuille. Koko kirjoitusprosessin aikana pyrittiin pitämään tutkimusongelmat ja tavoite mielessä. Samalla pyrittiin parhaalla mahdollisella tavalla noudattamaan hyvän opinnäytetyön ominaisuuksia. Niin pieni kuin vastausprosentti onkin, silläkin sai edes kohtuullisen kuvan siitä, kuinka mielellään Itä-Uudenmaan pienet tilitoimistot ovat ottamassa digitaalisen taloushallinnon käyttöön.

Lähteet

Emce 2016. Sähköinen vs digitaalinen taloushallinto. Luettavissa:

<https://www.emce.fi/blog/sahkoinen-vs-digitaalinen-taloushallinto/>. Luettu 20.3.2018.

Magiccloud 2016. Paperiton sähköinen digitaalinen taloushallinto. Luettavissa: <https://magiccloud.fi/paperiton-sahkoinen-digitaalinen-taloushallinto/>. Luettu 22.3.2018.

Emce 2017. Digitalisaatio ja tilitoimistot – uhka ja suuri mahdollisuus. Luettavissa:

<https://www.emce.fi/blog/digitalisaatio-tilitoimistot-uhka-suuri-mahdollisuus/>. Luettu 22.3.2018.

Talouselämä 2017. Taloushallinnon koulutus ei vastaa tarpeita. Luettavissa:

<https://ezproxy.haaga-helia.fi:2279/article/te/uutiset/taloushallinnon-koulutus-ei-vastaa-tarpeita/416610#>. Luettu 22.3.2018.

Talouselämä 2016. Tilitoimistot eivät selviä digimurroksesta ilman apua. Luettavissa:

<https://www.talouselama.fi/uutiset/tilitoimistot-eivat-selvia-digimurroksesta-ilman-apua/8e62bf3a-cdea-36a9-b024-dafa666d6ea8>. Luettu 29.3.2018.

Ekonomilehti 2015. Digitalisaatio muokkaa tilitoimistojen arkea. Luettavissa:

<https://www.ekonomilehti.fi/digitalisaatio-muokkaa-tilitoimistojen-arkea/>. Luettu 26.3.2018.

Talouselämä Tebatti 2017. Onnistunut digitalisointi alkaa asiakkaan tarpeista. Luettavissa:

<https://ezproxy.haaga-helia.fi:2279/article/te/uutiset/onnistunut-digitalisointi-alkaa-asiakkaan-tarpeista/384834#>. Luettu 26.3.2018.

Talouselämä Tebatti 2017. Digitalisaatio on disruptiota. Luettavissa:

<https://ezproxy.haaga-helia.fi:2279/article/te/uutiset/tebatti-digitalisaatio-on-disruptiota/415663#>. Luettu 26.4.2018.

Talouselämä 2016. Tilitoimistot tarvitsevat tukea digimurroksessa. Luettavissa:

<http://ezproxy.haaga-helia.fi:2100/lehtiarkisto/search/show?eid=3000398>. Luettu 2.4.2018.

Administer 2018. Robotiikka tuo tehoa laskujen käsittelyyn – ”Helpoin keino automatisointiin”. Luettavissa: <https://www.administer.fi/robotiikka-tuo-tehoa-laskujen-kasittelyyn-helpoin-keino-automatisointiin/>. Luettu 2.4.2018.

Talouselämä 2017. Robotiikalla parempaan arkeen. Luettavissa: <https://ezproxy.haaga-helia.fi:2279/article/te/uutiset/rpa-robotiikalla-parempaan-arkeen/405602#>. Luettu: 22.3.2018.

Talouselämä 2018. Automaation hyödyt lunastetaan luottamuksen kautta. Luettavissa: <https://ezproxy.haaga-helia.fi:2279/article/te/uutiset/automaation-hyodyt-lunastetaan-luottamuksen-kautta/89a2783b-376d-33d9-b1d5-5e6319d9ee24#>. Luettu 15.5.2018.

Surveymonkey 2018. Likertin asteikko. Luettavissa: <https://fi.surveymonkey.com/mp/likert-scale/>. Luettu 20.4.2018.

Tilastokeskus 2018. Tietoa tilastoista. Luettavissa: <http://www.stat.fi/meta/kas/ordinaalias-teik.html>. Luettu 22.4.2018.

Tilastokeskus 2018. Tietoa tilastoista. Luettavissa: <http://www.stat.fi/meta/kas/intervallias-tei.html>. Luettu 22.4.2018.

AMK 2018. Tutkimusmenetelmät. Luettavissa: <http://www2.amk.fi/mater/tutkimusmenetelmat/kvantitat/kuvailu/>. Luettu 5.5.2018.

HAMK 2018. Menetelmät. Luettavissa: http://www.hamk.fi/verkotot/kudos/menetelmat/Documents/5_Kvantitatiiviset_tutkimusmenetelmaet.pdf. Luettu 8.5.2018.

Tilastokeskus 2018. Tilastokoulu. Luettavissa: http://tilastokoulu.stat.fi/verkko-koulu_v2.xql?course_id=tkoulu_tilaj&lesson_id=2&subject_id=15&page_type=sisalto
https://www.stat.fi/meta/kas/survey_tutkimus.html. Luettu 15.4.2018.

KvantiMOTV 2018. Otantamenetelmät. Luettavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaoetus/otos/otantamenetelmat.html>. Luettu 15.5.2018.

Tilastollinen tutkimus 2014. Heikkilä Tarja. Kvantitatiivinen tutkimus. MEK A: 11-12. Edita Publishing Oy. Helsinki. Luettavissa: <http://tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>. Luettu 16.5.2018.

Metropolia 2018. Vilpas Pertti. Kvantitatiivinen tutkimus MEK A: 11. Luettavissa: <https://users.metropolia.fi/~pervil/kvantsu/Moniste.pdf>. Luettu 16.5.2018.

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Tammi. Vammala

Kananen, J. 2011. Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu julkaisuja. Jyväskylä

Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Sanoma Pro Oy. Helsinki

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Tammi. Helsinki

Hyypiä, M. Jalonen, S. Mäkikangas, P. Samppala, A. & Varanka, P. 2017. Digitalous - Opas sähköisen taloushallinnon käyttäjille. Turku AMK. Turku.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomakkeen saateviesti

Hei,

Olen Haaga-Helian ammattikorkeakoulun valmistuva tradenomiopiskelija, joka on erikoistunut taloushallintoon. Teen opinnäytetyötä digitaalisesta taloushallinnosta ja sen yleisty-
misestä tilitoimistoissa Itä-Uudellamaalla, muun muassa Askolassa, Lapinjärvessä, Lovii-
sassa, Myrskylässä, Pukkilassa, Sipoossa ja Porvoossa. Digitaalisella taloushallinnolla tar-
koitetaan sitä, että kaikki tietovirrat läpi koko prosessin ovat digitaalisessa muodossa ja käsit-
telyvaiheet ovat paperittomia ja automatisoituja. Toisin sanoen kaikki taloushallinnon aineisto
käsitellään sähköisesti sen kaikissa vaiheissa ilman paperia. Jos toisaalta taloushallinnon
tehtävät hoidetaan sähköisesti yhdessä järjestelmässä, ja osa kirjanpidon tositteista tulee
edelleen paperisina, kyseessä on sen sijaan sähköinen taloushallinto.

Tämä kysely on osa opinnäytetyötäni, ja sen tarkoituksena on selvittää, miten hyvin tilitoimis-
tot hallitsevat digitaalisen taloushallinnon, millä tasolla he siinä ovat, miten he siihen suhtau-
tavat ja miten varautuvat siihen tulevaisuudessa. Yhteystietonne ovat joko yritysrekisteristä
tai Kauppalehdestä. Vastauksenne käsitellään nimettöminä, täysin luottamuksellisesti. Kyse-
lyyn vastaaminen ei velvoita teitä mihinkään, ja kyselyyn voi vastata kuka tahansa tilitoimis-
ton taloushallinnon ammattilainen. Vastaaminen vie vain muutaman minuutin. Vastauksenne
ovat tärkeitä, koska niillä saadaan luotettava ja kattava käsitys digitaalisen taloushallinnon
yleistymisestä tilitoimistoissa pääkaupunkiseudun ulkopuolella.

Vastatathan viimeistään tiistaina 24.4.2018 klo 23.59 mennessä.

Suuret kiitokset etukäteen kaikille vastanneille.

Hyvää kevään jatkoa ja onnellista kesän odotusta!

Elena Jonsson

Linkki kyselyyn löytyy tästä:

Liite 2. Webropol-kyselylomake

1. Oletteko muuttaneet taloushallinnon kokonaan digitaaliseksi? (paperia ei käytetä ollenkaan missään muodossa)
  - a) Kyllä
  - b) Ei
2. Millaiset valmiudet teillä on digitaaliseen taloushallintoon? Voitte valita yhden tai useamman vaihtoehdon.
  - a) Haluamme kehittyä digitaalisemmaksi
  - b) Emme halua kehittyä digitaalisemmaksi
  - c) Meillä on tarpeeksi osaamista käyttää digitaalista taloushallintoa
  - d) Meillä ei ole tarpeeksi osaamista käyttää digitaalista taloushallintoa
  - e) Meillä on mahdollisuuksia kehittyä
  - f) Meillä ei ole tarpeeksi mahdollisuuksia kehittyä
  - g) Koemme tarvetta kehittyä digitaalisemmaksi
  - h) Emme koe tarvetta kehittyä digitaalisemmaksi
  - i) Muu, mikä?
3. Miten raportointi asiakkaille tapahtuu? Voitte valita yhden tai useamman vaihtoehdon.
  - a) Raportointi asiakkaille paperisilla raporteilla
  - b) Sähköpostin liitetietona lähetettävällä raporttipaketilla
  - c) Asiakkaat käyvät itse katsomassa reaaliaikaisen raportin järjestelmästä
  - d) Muu, mikä?
4. Kerro lyhyesti kokemuksia/tuntemuksia paperittomasta, digitaalisesta taloushallinnosta. (Avoin kysymys)

Vastatkaa tähän, jos teillä on jo digitaalinen taloushallinto käytössä. Jos ei ole, merkitkää "Ei ole kokemuksia". Esimerkkinä voisivat olla helppous, teho, nopeus, arkistointi, resurssien tarve, toiminnan laatu, virheiden määrä, ajankäyttö, ekologisuus, tyytyväisyys, kilpailuetu jne.
5. Mistä syistä tai syistä ETTE ole siirtyneet paperittomaan, digitaaliseen taloushallintoon? Voitte valita yhden tai useamman vaihtoehdon.
  - a) Käytämme jo digitaalista taloushallintoa
  - b) Ei ole halukkuutta muutoksen tekemiseen
  - c) Ei ole kiinnostusta
  - d) Ei ole tarpeeksi kykyä/taitoa/osaamista
  - e) Ei ole tarpeeksi resursseja
  - f) Useiden järjestelmien käyttöönotto on työlästä
  - g) Uuden opettelu on haasteellista
  - h) Muutoksen teko on raskasta
  - i) Käytämme sähköistä taloushallintoa (paperia käytetään joissain tehtävissä)
  - j) Olemme toistaiseksi tyytyväisiä nykytilaamme
  - k) Ei tarvitse, koska:
  - l) Muu syy, mikä?
6. Jos teillä on esteitä tai hidasteita taloushallinnon digitalisaation kehittämiseksi, mitkä ne ovat? Voitte valita yhden tai useamman vaihtoehdon.
  - a) Taloudelliset resurssit eivät riitä
  - b) Koulutusta ei ole tarpeeksi saatavilla
  - c) Henkilöstöresursseja ei ole riittävästi
  - d) Henkilöriskit ulkoistusta ajatellen
  - e) Ajan puute
  - f) Muutosprosessi voi olla raskasta työntekijöille
  - g) Ei haluta monta erillistä järjestelmää kullekin prosessille
  - h) Hankittavissa ohjelmistoissa tms. voi olla tietoturvariskejä

- i) Ohjelmistojen integraatio-ongelmat
  - j) Palveluiden puutteellinen tarjonta
  - k) Puutteellinen ohjelmisto-osaaminen
  - l) Hinnat ja hinnoitteluperusteet
  - m) Hidasteita ei ole
  - n) Esteitä ei ole
  - o) Ei tarvitse, koska:
  - p) Muu syy, mikä?
7. Kuinka monta käyttöjärjestelmää teillä on?
Onko teillä esim. pilvipalvelu, taloushallinnon valmisohjelmisto tms.
- a) Yksi
  - b) Kaksi tai useampi
8. Mitkä seuraavista vaihtoehtoista on vain osittain sähköistetty? (paperia käytetään joissain työvaiheissa)
Vastatkaa tähän teille sopivat vaihtoehdot, jos käytätte paperia yhä joissain työvaiheissa eli käytätte sähköistä taloushallintoa. Muutoin valitkaa vain viimeinen vaihtoehto eli "digitaalinen taloushallinto".
- a) Ostolaskut
  - b) Myynti ja myyntilaskut
  - c) Matka- ja kululaskut
  - d) Maksuliikenne ja kassanhallinta
  - e) Käyttöomaisuuskirjanpito
  - f) Palkanlaskenta
  - g) Pääkirjanpito
  - h) Raportointi
  - i) Arkistointi
  - j) Kontrollit
  - k) Muu, mikä?
  - l) Kaikki on digitalisoitu (digitaalinen taloushallinto)
9. Mitkä seuraavista vaihtoehtoista on digitalisoitu? (paperia ei käytetä ollenkaan)
Vastatkaa tähän teille sopivat vaihtoehdot, jos ETTE käytä paperia missään muodossa eli käytätte digitaalista taloushallintoa. Muutoin valitkaa vain viimeinen vaihtoehto eli "sähköinen taloushallinto".
- a) Myynti ja myyntilaskut
  - b) Matka- ja kululaskut
  - c) Maksuliikenne ja kassanhallinta
  - d) Käyttöomaisuuskirjanpito
  - e) Palkanlaskenta
  - f) Pääkirjanpito
  - g) Raportointi
  - h) Arkistointi
  - i) Kontrollit
  - j) Muu, mikä?
  - k) Käytämme paperia joissain työvaiheissa (sähköinen taloushallinto)
10. Miten suhtaudutte digitaaliseen taloushallintoon?
- a) Todella myönteisesti
  - b) Neutraalisti
  - c) Vähän varautuneesti
  - d) Kielteisesti
11. Aiotteko kehittää taloushallintoanne digitaalisemmaksi tulevaisuudessa?
- a) Kyllä, kokonaan pois paperin käyttö
  - b) Ei ollenkaan
  - c) Vain joitain prosesseja ja toimintoja voisi digitalisoida tai sähköistää
12. Mitä prosesseja sähköistäisitte tai digitalisoisitte enemmän?
Voitte valita useamman vaihtoehdon.
- a) Muuttaisimme kaiken paperittomaksi (digitaalinen taloushallinto)
  - b) Emme digitalisoi tai sähköistä mitään

- c) Ostolaskut
  - d) Myynti ja myyntilaskut
  - e) Matka- ja kululaskut
  - f) Maksuliikenne ja kassanhallinta
  - g) Käyttöomaisuuskirjanpito
  - h) Palkanlaskenta
  - i) Pääkirjanpito
  - j) Raportointi
  - k) Arkistointi
  - l) Kontrollit
  - m) Erilaisten järjestelmien käyttöönotto
  - n) Muu, mikä?
13. Mistä syystä tai syistä harkitsisitte taloushallinnon digitalisoimista kokonaan pois paperin käytöstä?
 Voitte valita yhden tai useamman vaihtoehdon. Halutessanne voitte kertoa tarkemmin miksi.
- a) Se on tehokasta ja nopeaa, koska:
  - b) Eri resurssien tarve vähenee, koska:
  - c) Arkistointitilan tarve vähenee, koska:
  - d) Toiminnan laatu paranee, koska:
  - e) Virheet vähenevät, koska:
  - f) Se on ekologinen ratkaisu, koska:
  - g) Verkkolaskut säästävät manuaalisia työvaiheita, koska:
  - h) Asiakkaat, koska:
  - i) Kilpailu, koska:
  - j) Meillä on hyvät taloudelliset mahdollisuudet, koska:
  - k) Henkilöstömme digiosaaminen on hyvä, koska:
  - l) Henkilöstöresurssit ovat hyvällä tasolla, koska:
  - m) Haluamme kehittää taloushallintoamme digitaalisemmaksi, koska:
  - n) Meillä on jo digitaalinen taloushallinto, mutta kehittäisimme sitä lisää, koska:
  - o) Emme harkitse taloushallinnon digitalisoimista, koska:
  - p) Muu syy, mikä?
14. Mistä syystä tai syistä ETTE aio digitalisoida taloushallintoa kokonaan pois paperin käytöstä?
 Voitte valita yhden tai useamman vaihtoehdon. Halutessanne voitte kertoa tarkemmin miksi.
- a) Olemme digitalisoineet jo taloushallinnon, koska:
  - b) Ei ole halukkuutta muutoksen tekemiseen, koska:
  - c) Ei ole kiinnostusta, koska:
  - d) Ei ole tarpeeksi kykyä/taitoa/osaamista, koska:
  - e) Ei ole tarpeeksi taloudellisia resursseja, koska:
  - f) Ei ole tarpeeksi henkilöstöresursseja, koska:
  - g) Uuden opettelu ja käyttöönotto on työlästä, koska:
  - h) Ei ole tarvetta, koska:
  - i) Muu syy, mikä?
15. Tekoäly ja robotiikka ovat digitaalista taloushallintoa kehittyneempi muoto. Miten suhtaudutte niihin taloushallinnon tulevaisuutena?
- a) Suhtaudun positiivisesti
  - b) Suhtaudun neutraalisti mutta varautuneesti
  - c) Suhtaudun negatiivisesti
16. Miten hyvin tunnette tekoälyn ja robotiikan ja mitä suunnittelette niiden suhteen?
- a) Tuntemme ne hyvin
  - b) Emme tunne niitä kovin hyvin
  - c) Otamme ne käyttöön tulevaisuudessa
  - d) Harkitsemme ehkä niiden käyttöä tulevaisuudessa
  - e) Tiedämme niistä jonkin verran
  - f) Emme ole aikeissa käyttää niitä tulevaisuudessa

17. Kuinka suuri henkilöstö toimipisteessänne on Itä-Uudellamaalla?
- a) 1-4 henkilöä
  - b) 5-9 henkilöä
  - c) 10-19 henkilöä
  - d) 20-29 henkilöä
  - e) yli 30 henkilöä
18. Millä paikkakunnalla toimipisteenne sijaitsee Itä-Uudellamaalla?
- a) Porvoo
  - b) Askola
  - c) Lapinjärvi
  - d) Sipoo
  - e) Loviisa
  - f) Pukkila
  - g) Myrskylä

Liite 3 Kyselylomakkeen muistutusviesti

Sähköpostiviestin otsikko:

Muistutusviesti/Kyselykutsu: Itä-Uudenmaan tilitoimistojen valmiudet digitaaliseen taloushallintoon

Itse viesti:

Muistutuskutsu opinnäytetyökyselyyn: Itä-Uudenmaan tilitoimistojen valmiudet digitaaliseen taloushallintoon

Tämä on muistutusviesti Itä-Uudenmaan tilitoimistoille suunnatusta kyselystä. Jos olette jo vastanneet kyselyyn, voitte ohittaa tämän viestin.

Olen Haaga-Helian ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelija, joka kerää opinnäytetyötä varten tietoa digitaalisesta taloushallinnosta ja sen yleistymisestä tilitoimistoissa Itä-Uudellamaalla, muun muassa Askolassa, Lapinjärvessä, Loviisassa, Myrskylässä, Pukkilassa, Sipoossa ja Porvoossa. Digitaalisella taloushallinnolla tarkoitetaan sitä, että kaikki tietovirrat läpi koko prosessin ovat digitaalisessa muodossa ja käsittelyvaiheet ovat paperittomia ja automatisoituja. Toisin sanoen kaikki taloushallinnon aineisto käsitellään sähköisesti sen kaikissa vaiheissa ilman paperia. Jos toisaalta taloushallinnon tehtävät hoidetaan sähköisesti yhdessä järjestelmässä, ja osa kirjanpidon tositteista tulee edelleen paperisina, kyseessä on sen sijaan sähköinen taloushallinto.

Tämä kysely on osa opinnäytetyötäni, ja sen tarkoituksena on selvittää, miten hyvin tilitoimistot hallitsevat digitaalisen taloushallinnon, millä tasolla he siinä ovat, miten he siihen suhtautuvat ja miten varautuvat siihen tulevaisuudessa. Yhteystietonne ovat julkisesti joko

yrittäjärekisteristä tai Kauppalehdestä. Vastauksenne käsitellään nimettöminä ja täysin luotamuksellisesti. Kyselyyn vastaaminen ei velvoita teitä mihinkään, ja kyselyyn voi vastata kuka tahansa tilitoimiston taloushallinnon ammattilainen. Vastaaminen vie vain muutaman minuutin. Vastauksenne ovat tärkeitä, koska niillä saadaan luotettava ja kattava käsitys digitaalisen taloushallinnon yleistymisestä tilitoimistoissa pääkaupunkiseudun ulkopuolella.

Vastaattehan viimeistään tiistaina 24.4.2018 klo 23.59 mennessä.

Suuret kiitokset etukäteen kaikille vastanneille.

Hyvää kevään jatkoa ja onnellista kesän odotusta!

Elena Jonsson

Linkki kyselyyn löytyy tästä:

Liite 4. Kyselylomakkeen avoimien kysymysten vastaukset

2. Millaiset valmiudet teillä on digitaaliseen taloushallintoon?

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

- ei tarvetta koska toiminta ajetaan alas eläkkeelle siirtymisen vuoksi

3. Miten raportointi asiakkaille tapahtuu?

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

- lisäksi alakohtaisia raportteja excel muodossa

4. Kerro lyhyesti kokemuksia/tuntemuksia paperittomasta, digitaalisesta taloushallinnosta.

- Olemme viime vuoden puolella ottaneet käyttöön vanhan järjestelmän rinnalle täysin digitaalisen järjestelmän.
Tämä koska tunsimme asiakkaidemme puolelta tarvetta myös tarjota tätä vaihtoehtoa.
- Nopea ja ajantasainen tieto.
- Poikkeamme perinteisestä tilitoimistosta, koska työ tapahtuu aina asiakkaan luona ja asiakkaan ohjelmilla. Käytämme kuukauden aikana noin kymmentä erilaista ohjelmaa mm. Visma Nova, Lemonsoft, Directo, Likeit, Sonet, Procounor ym. Pääsääntöisesti kaikki asiakkaamme ottavat vastaan ja lähettävät laskut sähköisesti.

Myös tiliotteet, maksut, palkanlaskenta (verkkopalkat) ovat sähköisesti. Suuri osa työstämme koostuu taloushallinnon sähköistämiprojekteista. t.Pomoton Oy Sari Salonen

- Ei ole kokemuksia.
- Ei kokemuksia
- Digitaalisen taloushallinnon kustannukset ovat jääneet epäselviksi/vaikaeksi hahmotella. arkistoinnin hyödyt olisivat hyvä asia.
- ajanhallinta, toimialalla tapahtuva muutos, nopeus, arkistointi, reaaliaikaisuus
- Helppo, nopea, ei vaadi arkistointitila
- Digitaalisuus tuo tehokkuutta ja on ekologista
- Vaatii tilitoimistolta paljon työtä uuteen työtapaan. Moni pieni asiakas ei ole halukas siirtymään digitaliseen taloushallintoon.
- Ei ole kokemuksia
- Ei ole kokemuksia
- Nopea ja tehokas mikäli asiakas osaa skannata ja hyödyntää ohjelmaa.
- En vielä täysin luota paperittomaan. Ehkä liian kauan tehnyt perinteisellä paperityyllä.
- Suurin hyöty että työtä on mahdollista tehdä missä vaan.
- Ei ole kokemuksia
- Ei ole kokemuksia

5. Mistä syistä tai syystä ETTE ole siirtyneet paperittomaan, digitaaliseen taloushallintoon?

Avoimet vastaukset: Ei tarvitse, koska:

- toiminta ajetaan alas eläkkeelle siirtymisen vuoksi

Avoimet vastaukset: Muu syy, mikä?

- Todella pienellä asiakkaalla perinteinen kirjanpito on nopeampaa ja halvempaa. Myös monen asiakkaan ikä rajoittaa siirtymistä
- kustannusten arviointi
- Olemme lopettamassa toimintaa eläköitymisen takia.
- Moni asiakas ei ole halukas siirtymään digitaaliseen taloushallintoon. Siirrymme siihen asiakkaiden tahdissa.

6. Jos teillä on esteitä tai hidasteita taloushallinnon digitalisaation kehittämiseksi, mitkä ne ovat?

Avoimet vastaukset: Ei tarvitse, koska:

- toiminta ajetaan alas eläkkeelle siirtymisen vuoksi

Avoimet vastaukset: Muu syy, mikä?

- Asiakkaiden ikä ja halu asettaa omat haasteensa
- Asiakkaat eivät halua siirtyä.
- toiminnan lopettaminen lähitulevaisuudessa
- Moni asiakas ei ole halukas siirtymään digitaaliseen taloushallintoon. Siirrymme siihen asiakkaiden tahdissa.

8. Mitkä seuraavista vaihtoehtoista on vain osittain sähköistetty? (paperia käytetään joissain työvaiheissa)

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

- Paitsi asiakkaat, jotka eivät ole suostuneet digitaaliseen taloushallintoon
- mikään näistä ei osittain sähköistetty

9. Mitkä seuraavista vaihtoehtoista on digitalisoitu? (paperia ei käytetä ollenkaan)

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

- myyntilaskut osittain
- Paitsi asiakkaat jotka eivät ole suostuneet digitaaliseen taloushallintoon

12. Mitä prosesseja sähköistäisitte tai digitalisoisitte enemmän?

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

- ei ajankohtaista, toiminta ajetaan alas eläkkeelle siirtymisen vuoksi

13. Mistä syystä tai syistä harkitsisitte taloushallinnon digitalisoimista kokonaan pois paperin käytöstä?

Avoimet vastaukset: Se on tehokasta ja nopeaa, koska:

- kaikki on ajan tasalla edellisen päivän tarkkuudella
- kaikki löytyy saman ohjelman takaa

Avoimet vastaukset: Eri resurssien tarve vähenee, koska:

Avoimet vastaukset: Arkistointitilan tarve vähenee, koska:

- paperia ei tulosteta
- nykyään vuodessa yhden yrityksen kohdalla tulee jo noin 30-40 mappia
- 12 mapin sijaan pärjää yhdellä mapilla vuodessa

Avoimet vastaukset: Toiminnan laatu paranee, koska:

- tiedetään talouden tila reaaliajassa

Avoimet vastaukset: Virheet vähenevät, koska:

- asiaa ei käsitellä monta kertaa uutena

Avoimet vastaukset: Se on ekologinen ratkaisu, koska:

Avoimet vastaukset: Verkkolaskut säästävät manuaalisia työvaiheita, koska:

- ne tulevat suoraan kirjanpitoon ja maksatukseen

Avoimet vastaukset: Asiakkaat, koska:

Avoimet vastaukset: Kilpailu, koska:

Avoimet vastaukset: Meillä on hyvät taloudelliset mahdollisuudet, koska:

Avoimet vastaukset: Henkilöstömme digiosaaminen on hyvä, koska:

Avoimet vastaukset: Henkilöstöresurssit ovat hyvällä tasolla, koska:

Avoimet vastaukset: Haluamme kehittää taloushallintoamme digitaalisemmaksi, koska:

Avoimet vastaukset: Meillä on jo digitaalinen taloushallinto, mutta kehittäisimme sitä lisää, koska:

Avoimet vastaukset: Emme harkitse taloushallinnon digitalisoimista, koska:

- ohjelmat ovat rakennettu niin, että niitä ei voi muuttaa digitaalisiksi, selainpohjaiset kirjanpito-ohjelmat eivät alallamme ole tarpeellisia
- toiminta ajetaan alas eläkkeelle siirtymisen vuoksi

14. Mistä syystä tai syistä ETTE aio digitalisoida taloushallintoa kokonaan pois paperin käytöstä?

Avoimet vastaukset: Olemme digitalisoineet jo taloushallinnon, koska:

- prosessi vielä kesken
- muutama asiakas on ollut kiinnostunut lähtemään mukaan sähköistysprojektiin

Avoimet vastaukset: Ei ole halukkuutta muutoksen tekemiseen, koska:

- nyt kaikki toimii hyvin

Avoimet vastaukset: Ei ole tarpeeksi henkilöstöresursseja, koska:

Avoimet vastaukset: Ei ole tarvetta, koska:

- toiminta ajetaan alas eläkkeelle siirtymisen vuoksi

Avoimet vastaukset: Muu syy, mikä?

- Tulemme varmaan monta vuotta vielä tarjoamaan perinteistä taloushallintoa. Syy mainittu aikaisemmin.
- aiomme digitalisoida
- Aiotaan pikkuhiljaa
- asteittain digitalisointia kohti
- toiminta loppuu

- Ei ole vielä sen aika